

N-chidotnuni Sua nax koo

N-datuu Jesucristo xa ya'a nuu Sua

¹ Xa'a kuu xa n-datuu lanyuux nuu Jesucristu xa datuu-ia nuu ñayiu ka xinokuechi nuu-ia. N-datuu-ia nuu nax ya'a, te ma kukuee xa ya'a xa'a. N-datuu Jesucristu xa'a nuu ángel, ia xinokuechi nuu-ia, te ángel jan n-datuu xa'a nuu dañá, Sua, se xinokuechi nuu Jesucristu.

² N-chidotnuni-da xa n-ja'an lanyuux xi'in xa n-datuu Jesucristu nuu-da. Xi'in nuu mee-da n-xini-da xa'a te n-teku-da.

³ N-chidotnuni-da nax ya'a xi'in nax io xa kada ñayiu. Naka ta'u kuu ñayiu ka'u tnu'u ya'a xi'in ñayiu kunini xa yodotnuni. Ta'u kuu-i nux na kada-i na yodotnuni ya'a chi vax kuyatni xa ya'a ntdaa xa yodotnuni libru ya'a.

N-ta'u tniú Jesucristo xa kadava'a Sua carta ji'in nuu ñayiu ka kukanu ini-ia xndaxio Asia

⁴⁻⁵ Daña, Sua tunda'a tutu yodotnuni tnu'u ya'a juan xee nuu mee-n, ñayiu ka kukanu ini Jesucristu xndaxio uxa ñuu xndatuu Asia. Na chindee chituu ña'a lanyuux, Ia daa nga io, Ia kixi. Na chindee chituu ña'a uxa espíritu xtuu nuu nukoo-ia. Te diuni na chindee chituu ña'a Jesucristu, Ia kuu testiu ja'an ndaa ja'an kuiti. N-nandoto-ia xa n-kuu-ia ndiyi na kua'a na kandi-jun nandoto ntdaa ñayiu ka xi'í. Taxnuni-ia nuu ntdaa se ka kunxa'nu. Na kada-ia xa kutuu vii kutuu va'a koio-n. Xemani ña'a-ia te n-dakaku ña'a-ia na n-xatu niñi-ia xa xe'e kuechi ka kida-ro.

⁶ N-kida-ia xa ka kuu-ro ná kuu dutu ka xinoquechi nuu Ianyuux, Ia kuu Taa-ia. D̄iuni n-kida-ia xa jandixa-ro xa taxnuni-ia nuu-ro. Juan k̄iu j̄uan ñuu io xa ndadaka'nu-ro-ia, te na ja'an-ro xa taxnuni-ia. N̄ikava n̄ikuita na kada-ro xijan. Amén.

⁷ Kuna'a koio-n xa ndixi-ia nuu vikó.

Ntdaa-ro xi'in ntdaa ka ñayiu ñuñayiu kunde'a koio-ia.

Nde ñayiu n-tuu ña'a espada na n-xi'í-ia kunde'a-ia.

Ntdaa ñayiu ñuñayiu nda'i xaxe'e xa t̄nau ini-i.

Daa ya'a.

Amén.

⁸ N-ja'an Jesus nuu-da:

—Ru'u kuu Ia daa nga io, te kutuu-r n̄ikava n̄ikuita. Kuenda k̄iu letra A xi'in letra Z kuu-r. Xa'a ja'an-r xa kuu-r Ianyuux, Ia daa nga io, Ia xee ñuñayiu, Ia yo taxnuni du —kuu-ia, n-ja'an-ia nuu-da.

N-kida Ianyuux xa n-xini Sua Cristo

⁹ Ñani-ro ka kuu t̄na'a xaxe'e xa ka jandixa-ro Jesucristu. Nda'u ka ya'a-ro xa kuu-ro ñayiu ka jandixa xa taxnuni Ianyuux nuu-ro. Kida-ia xa kundee ini-ro hora nda'u ka ya'a-ro. Nani kundee ini ndixi, ñ̄n ñ̄n-n, dani kundee ini daña. Tuu-da nuu ñu'u kaa ni'no nuu mar nani Patmos ya xaxe'e xa n-ja'an-da t̄nu'u Ianyuux nuu ñayiu xi'in xa n-kakune'e-da Jesucristu.

¹⁰ K̄iu ki'na nuu semana, k̄iu naja'an-ro xa n-nandoto Jesucristu, daa n-tuu-da xa ndatnu'u anu-da xi'in Esp̄iritu-ia. Daa n-teku-da do ichi

yata-da xa xee n-ja'an ñin xa n-ja'an. Ná kuu xa nda'i strompeta n-kuu.

¹¹ Xa'a n-ja'an:

—Chidotnuni xa kunde'a-n te tunda'a-n na ji'in nuu ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio uxa ñuu xndatuu Asia. Tunda'a-n na ji'in Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea du.

¹² N-ngonenuu-da xa kunde'a-da jundu ja'an te n-xini-da uxa candrelu oro.

¹³ Me'ñu uxa candrelu jan n-xini-da ñin se kaa ná kaa Ia n-kuu ñayiu. Ni'no-ia ñin dijun kani. Nde yata xe'e-ia xino dijun jan. Duku ñin cinturón oro pechu-ia.

¹⁴ Kuixi idi ñiki-ia ná kuixi idi tkachi ndundoo, ná kuixi yu'a. Koko nduchi nuu-ia ná koko yañu'u.

¹⁵ Ná kaa kaa bronce nakoko nuu nu'u kaa xe'e-ia. Xee n-ja'an-ia. Ná kuu xa junksio ndute ka'nu ñin nuu dujun kuu.

¹⁶ Ne'e nda'a kua'a-ia uxa chudini te kee ñin espada deen io uu nuu yu'u-ia. Koko nuu-ia ná koko ngandii hora nde'e ndii.

¹⁷ Nu n-xini-da-ia n-ndua-da nuu nujuiin-ia xa kuenda kiu n-xi'í-da. Ijan n-xajan ndodo ña'a-ia nda'a kua'a-ia, te n-ja'an-ia nuu-da:

—Maxku yu'u-n. Ru'u kuu Ia daa nga io te kutuu-r ñikava ñikuuta.

¹⁸ N-xi'í-r, ko n-nandoto-r, te ndito-r vitna. Kuna'a-n xa ñikava ñikuuta kutuu-r. Ne'e-r ndakaa ye'e nuu xe'en ñayiu ka xi'í. Diuni ne'e-r ndakaa ye'e andea.

¹⁹ Chidotnuni xa nde'a-n. Chidotnuni xa ya'a vitna xi'in xa kuu tiempo ji'in-ro.

²⁰ Uxa chudini ne'e nda'a kua'a-r kuu uxa ángel xndeka ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio uxa ñuu xndatuu Asia, te uxa candrelu oro kuu ñayiu Asia jan.

2

Carta n-tunda'a Sua jua'an Éfeso

¹ Ijan dada n-ja'an ka-ia nuu-da:

—Chidotnuni xa ja'an-r te tunda'a-n na ji'in nuu ángel, ia xinokuechi nuu-r, Éfeso xa ka'u ndodo-ia xijan nuu ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio ijan: Du'a chidotnuni: “Ru'u kuu Ia ne'e uxa chudini te xikonuu-r me'ñu uxa candrelu oro. Nda'a kua'a-r ne'e-ti. Na ja'an-r nuu-n:

² Xá na'a-r xa ka kida-n xa va'a. Xá na'a-r xa yo vichi ka kida-n tniu-r. Xá na'a-r xa ka kiti ini-n xaxe'e xa ka kida dava ka ñayiu xyitna'a nuu-n xaloko. Diuni xini-r xa ka xitotnuni-n se ka ja'an xa n-tunda'a-r-si xa dakua'a-s ñayiu, te n-ka xini-n xa unu vete-s. Ñatu ka ja'an ndaa-s.

³ Ka kundee ini-n hora kida u'u ña'a ñayiu. Yo nda'u ka ya'a-n xaxe'e-r te ka jandixa ña'a na'i-n.

⁴ Juini du'a ka ya'a-n xaxe'e-r, ko io in xa ñatu tna ini-r xa ka kida-n. Ñatu tna ini-r xa ña ka xemani ña'a-n ná n-ka xo xemani ña'a-n xa ki'na.

⁵ Natu ini koio xa n-ka kida-n kuechi jan, te kada na'i koio xa n-ka xo kida-n xa ki'na. Nux ña'a, xee-r te dita-r candrelu-n nuu tuu-i, te ma taxi ka-r tniu. Du'a kada-r nux ma natu ini koio-n xa n-ka kida-n kuechi. Naja'an koio nax n-ka kida-n, nax n-ka kukajan ini-n xa kada-n xa ki'na.

⁶ Juuni daa n-ka kida-n, ko va'a ka kida-n xa ña ka tna ini-n xa ka kida ñayiu ka kuu Nicolaítas. Dani mee-r, ña tna ini-r xa kida ñayiu ijan.

⁷ Ñayiu xnini xa ja'an Espíritu-r, na kunini va'a koio-i xa ja'an-ia nuu-i xi'in nuu dava ka ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio Asia de. Ñayiu na ndaku nuu Kui'na, io ta'u-i. Ta'u-i kuu xavidi juun ñin yutnu nukoo Paraíso Ianyuux. Kaxi-i xavidi ijan te kundito-i ñikava ñikuíta.” Xa'a na ka'u ndodo ángel jan nuu ñayiu Éfeso —kuu-ia, n-ja'an-ia nuu-da.

Carta n-tunda'a Sua jua'an Esmirna

⁸ N-ja'an ka-ia nuu-da:

—Diuni chidotnuni xa na ja'an ka-r te tunda'a-n na ji'in nuu ángel, ia xinokuechi nuu-r, Esmirna xa na ka'u ndodo-ia xijan nuu ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio ijan. Xa'a chidotnuni: “Ru'u xa kuu-r Ia daa nga io, te kutuu-r ñikava ñikuíta. N-xi'í-r te n-nandoto-r. Na ja'an-r nuu-n

⁹ xa na'a-r xa nda'u ka ya'a-n. Xá na'a-r xa ka kunda'u-n, ko xaxe'e xa ndeka tna'a-ro kuenda kiu ñayiu kuika ka kuu-n. Xa na'a-r xa kui'a ka ja'an ña'a ñayiu ka ja'an xa ka jandixa-i ná jandixa ñayiu Israel, ko ña ndaa xa daa ka jandixa-i chi ndeka ña'a Kui'na, te veñu'u Kui'na ka xe'en-i.

¹⁰ Nda'u ya'a koio-n nuu xaku kiu, ko maxku yu'u koio-n. Kuna'a koio-n xa xee Kui'na dian, te chindi'u ña'a-i dava-n xa kototnuni ña'a-i nu dani jandixa ña'a-n a ña'a. Uxi kiu nda'u ya'a koio-n. Kukanu ini ña'a na'i; maxku nujani-n xa kukanu ini ña'a-n, te kundito-n ñikava ñikuíta. Kuenda

k̄iu ñayiu ka dad̄i'i te ndaku-i, te ni'i-i corona-i ka kuu-n.

¹¹ Ñayiu xnini xa ja'an Espíritu-r, na kunini va'a koio-i xa ja'an-ia nuu-i xi'in nuu dava ka ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio Asia de. Ñayiu ndaku nuu Kui'na, ma kuú-i inka vuelta.” Xa'a na ka'u ndodo ángel jan nuu ñayiu Esmirna –kuu-ia, n-ja'an-ia nuu-da.

Carta n-tunda'a Sua jua'an Pérgamo

¹² N-ja'an ka-ia nuu-da:

–Chidotnuni ntuku xa na ja'an-r te tunda'a-n ji'in nuu ángel, ia xinokuechi nuu-r, Pérgamo xa ka'u ndodo-ia xijan nuu ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio ijan. Xa'a chidotnuni: “Ru'u kuu Ia neva'a espada uu nuu. Na ja'an-r nuu-n xa

¹³ xá na'a-r nax ya'a ñuu io-n. Taxnuni Kui'na ñuu dian. Juini daa kuu, ko ka ja'an na'i-n xa kukanu ini ña'a-n juini ka xini-n xa n-xi'í Antipas xaxe'e xa n-kakune'e ña'a-s. Ñatu n-nujani-s xa n-kakune'e ña'a-s nuu ñayiu ñuu-n, te n-xa'ni ña'a-i dian nuu tuu Kui'na.

¹⁴ Ko ñatu tna ini-r dava xa ka kida dava-n chi kuechi kuu. Dava-n ka kida xa n-dane'e se n-xo nani Balaam Balac. Balac n-daja'an ñayiu Israel xa kaxi koio-i kuñu n-ka doko-i nuu ianyuux-yi. Di'uni n-daja'an-s ñayiu xa kava-i xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-i.

¹⁵ Inka ntuku xa ka kida-n kuu xa dava-n ka jandixa na'i xa ka ja'an ñayiu ka kuu Nicolaítas.

¹⁶ Ñayiu daa ka kida, io xa natu ini-i xa n-ka kida-i kuechi. Nux ña'a, ma kukuee xa xee-r te ndadandaa-r kuechi-i. Xi'in espada kee yu'u-r ka'ni-r ñayiu kida kuechi.

¹⁷ Ñayiu xnini xa ja'an Espíritu-r, na kunini va'a koio-i xa ja'an-ia nuu-i xi'in nuu dava ka ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio Asia de. Ñayiu na ndaku nuu Kui'na, ta'u-i kuu ñn xa yiva'a nani maná. Diuni juña'a-r-yi yuú kuixi nuu ndenee diu xee-i ñn ñn-i. Diko ni ñayiu kuta'u yuú jan jini diu-i ndenee jan.” Xa'a na ka'u ndodo ángel jan nuu ñayiu Pérgamo —kuu-ia, n-ja'an-ia nuu-da.

Carta n-tunda'a Sua jua'an Tiatira

Ijan dada n-ja'an ka-ia:

¹⁸ —Chidotnuni ntuku xa na ja'an-r te tunda'a-n na ji'in nuu ángel, ia xinokuechi nuu-r, Tiatira xa ka'u ndodo-ia xijan nuu ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio ijan. Xa'a chidotnuni: “Ru'u kuu Da'ya Yi lanyuux. Ná kaa yañu'u kaa nduchi nuu-r. Ná kaa kaa bronce nakoko nuu nu'u kaa xe'e-r. Na ja'an-r xa

¹⁹ xá na'a-r xa ka kida-n xa va'a. Xá xini-r xa mani ini-n. Xá na'a-r xa va'a kukanu ini ña'a-n. Xá na'a-r xa ka xinokuechi-n nuu lanyuux. Xá na'a-r xa kunde ini-n hora ka kida u'u ña'a ñayiu. Xá na'a-r xa ka kida-n xa va'a te va'a ka ka kida-n vitna dada na n-ka kixe'e-n xa kukanu ini ña'a-n.

²⁰ Juuni daa ka kida-n, ko io ñn xa ñatu kuu xa va'a ka kida-n. Xa ña va'a ka kida-n kuu xa ka xe-joon-n xa dakua'a Jezabel ñayiu dian. Daja'an-ña ñayiu ka xinokuechi nuu-r xa kava koio-i xi'in ñayiu ñatu n-tnunda'a xi'i-i. Diuni daja'an-ña-i xa kaxi-i kuñu n-ka chidoyuku-i nuu lanyuux-yi. Danda'u-ña ñayiu dian chi ja'an-ña xa kuu-ña ñayiu ja'an tnu'u lanyuux nuu ñayiu, ko ña ndaa.

²¹ N-xo ndetu kuee-r xa natu ini-ña xa n-kida-ña kuechi, ko ña natu ini-ña xa n-kida-ña. Ña

n-nujani-ña xa xkaa-ña xi'in se ña n-tnunda'a xi'in-ña; ñatu xande ini-ña xijan.

²² Kuna'a koio xa kada-r xa kane kue'e-ña te nkava-ña. Kada-r xa yo nda'u ya'a koio se ka xkaa xi'in-ña, nux ma natu ini-s xa n-ka kida-s kuechi xaxe'e-ña.

²³ Ka'ni-r ñayiu ka jandixa xa ja'an-ña, te jini ntdaa ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio uxa ñuu xndatuu Asia de xa ru'u xini janda kuu anu-n ñn ñn-n, te diuni xini-r nax ka xani ini-n. Nde'e ka kada u'u ña'a lanyuux nux dani na kada ka-n xaloko.

²⁴⁻²⁵ (Dava ñayiu dian ka ja'an xa ka xini-i tnu'u ndichi Kui'na.) Ko ndo'o, ñayiu xndaxio Tiatira, te ña ka chinuu-n xa ja'an Jezabel xa kada-n, ni ña ka xini-n tnu'u ndichi Kui'na, jandixa na'i koio-n tnu'u lanyuux n-ka teku-n, te maxku nujani-n xa jandixa-n. Ma ta'u tniu ka-r xa jandixa koio-n ñnka xa jandixa-n.

²⁶ Ñayiu na ndaku nuu Kui'na te kada na'i-i xa n-ta'u tniu-r:

Kada-r xa taxnuni-i nuu ñayiu ñuñayiu.

²⁷ Te nde'e kundeka-i-yi.

Ná kidakuechi ñn ñayiu kidi ñu'u, kada-i dava ñayiu kundeka-i jan.

²⁸ Ná n-kida Taa-r xa taxnuni-r, kada-r xa taxnuni-n, te taxi-r tkiun xino datne datne.

²⁹ Ñayiu xnini xa ja'an Espiritu-r, na kunini va'a koio-i xa ja'an-ia nuu-i xi'in nuu dava ka ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio Asia de." Xa'a na ka'u ndodo ángel jan nuu ñayiu Tiatira jan —kuu-ia, n-ja'an-ia nuu-da.

3

Carta n-tunda'a Sua jua'an Sardis

¹ N-ja'an ka-ia nuu-da:

—Chidotnuni xa na ja'an ntuku-r te tunda'a-n nuu ángel, ia xinokuechi nuu-r, Sardis xa ka'u ndodo-ia xijan nuu ñayiu ka kukanu ini ña'a xn-daxio ijan. Xa'a chidotnuni: “Ru'u kuu Ia io uxa espíritu te neva'a-r uxa chudini jan. Na ja'an-r xa xá na'a-r xa ka kida-n. Xá xini-r xa ka ja'an-n xa kundito-n níkava níkuita, ko kuenda kiu ñayiu n-ka xi'í ka kuu-n xa ña naja'an ña'a-n.

² Chinuu koio nax ka kida-n. Kidayika-i xa jandixa ña'a ka-n chi ñatuka ka jandixa ña'a va'a-n. Ñatu ka kida ndi'i-n xa juini lanyuux.

³ Naja'an koio nax n-ka xo tekun hora n-ka xo dakua'a ña'a ñayiu. Diuni naja'an koio xa n-ka xo jandixa-n, te jandixa na'i koio xijan. Natu ini koio xa n-ka kida-n kuechi. Koo tu'a koio-n chi ma kachitnu'u ña'a-r na hora xee ntuku-r. Ná xee ñadu'u xee ntuku-r dian.

⁴ Juini n-ka date'a dava-n da'ma-n xa ña n-ka jandixa ña'a-n, ko dava-n, ñatu n-ka date'a-n da'ma-n. Ñayiu ñatu n-ka date'a da'ma-i, dandukutu-r-yi da'ma kuixi, te kutuu ka'nu-r xi'in-i chi xijan kuu ta'u-i.

⁵ Ñayiu na ndaku nuu Kui'na, kui'no-i da'ma kuixi, te ma ndada ndoo-r diu-i nuu tutu yodotnuni diu ñayiu kundito níkava níkuita. Ja'an-r xa xini tna'a-r xi'in-i nuu Taa-r xi'in nuu ángel, ia ka xinokuechi nuu-ia.

⁶ Ñayiu xnini xa ja'an Espíritu-r, na kunini va'a koio-i xa ja'an-ia nuu-i xi'in nuu dava ka ñayiu ka

kukanu ini ña'a xndaxio Asia de.” Xa'a na ka'u ndodo ángel jan nuu ñayiu Sardes jan —kuu-ia, n-ja'an-ia nuu-da.

Carta n-tunda'a Sua jua'an Filadelfia

⁷ Ijan dada n-ja'an ka ntuku-ia:

—Chidotnuni ntuku xa na ja'an-r te tunda'a-n nuu ángel, ia xinokuechi nuu-r, Filadelfia xa na ka'u ndodo-ia xijan nuu ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio ijan. Xa'a chidotnuni: “Ru'u ja'an ndaa ja'an kuiti; ñatu vete-r te ii-r. Taxnuni-r nuu n-xo taxnuni David, te ne'e-r ndakaa n-xo ne'e-s. Nux xejoon-r xa kikiu ñayiu nuu tuu-r, mayo dada'an. Nux ña xejoon-r xa kikiu-i, mayo ta'u tniu nuu-r xa na juejoon-r. Na ja'an-r xa

⁸ xá na'a-r xa ka kida-n te janda xtuu-n. Juini xaku-n ka kukanu ini ña'a, ka jandixa na'i-n xa n-ja'an-r. Ka ja'an na'i-n xa ndeka tna'a-ro. N-kida-r xa kunini dava ka ñayiu ñuu-n xa n-ja'an-r, te mayo ndaku xa dada'an-i xa kunini ñayiu dian.

⁹ Dava ñayiu ñuu-n ka xe'en veñu'u Kui'na, te ka ja'an-i xa ka jandixa ña'a-i ná ka jandixa ña'a ñayiu Israel, ko ñatu ndaa. Jini koio-i xa xemani ña'a-r chi mee-r kada xa xee koio-i nuu-n, te njuiin xiti koio-i.

¹⁰ Ka kida-n xa n-ta'u tniu-r, te juini nda'u ka ya'a-n, ka kundee ini-n. Xaxe'e xijan chindee ña'a-r hora na daja'an ña'a Kui'na xa kada koio-n kuechi. Vax kuyatni kiu xee ntuku-i te daja'an-i ntdaa ñayiu ñuñayiu xa kada-i kuechi.

¹¹ Nu xaku kiu xee-i. Kuneva'a va'a xa xneva'a-n na kua'a maxku yo ñayiu dada'an xa tñi-n ñi-n ñi-n corona kuu ta'u-n.

¹² Ñayiu na ndaku nuu Kui'na, ji'in-i andiu, te kada-r xa kuenda kiu columna yitnii ñin ve'e ku kuu koio-i xa ma kee-i veñu'u-ia io andiu. Tenee-r diu taa-r xi'in diu ñuu-ia columna jan. Ñuu ijan kuu Jerusalén xee. Nde andiu tunda'a Ianyuux ñuu ijan.

¹³ Ñayiu xnini xa ja'an Espiritu-r, na kunini va'a koio-i xa ja'an-ia nuu-i xi'in nuu dava ka ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio Asia de.” Xa'a na ka'u ndodo ángel jan nuu ñayiu Filadelfia jan —kuu-ia, n-ja'an-ia nuu-da.

Carta n-tunda'a Sua jua'an Laodicea

Dìuni n-ja'an ka-ia:

¹⁴ —Chidotnuni xa na ja'an-r te tunda'a-n nuu ángel, ia xinokuechi nuu-r, Laodicea xa na ka'u ndodo-ia nuu ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio ijan. Xa'a na juña'a-ia: “Ru'u kuu testiu ja'an ndaa ja'an kuiti. Dìuni kuu-r Ia n-kidava'a ntdaa xa io. Xa n-xini-r xi'in nuu-r kachitnu'u ña'a-r. Na ja'an-r xa

¹⁵ xá xini-r janda xtuu-n te xini-r xa ka kida-n. Kuenda kiu ñin xa n-chi'i-ro yu'u-ro xa kaxi-ro te xa io-ro xa ndeyu'u-ro xaxe'e xa ñatu tna ini va'a-ro ka kuu-n.

¹⁶ Xaxe'e xa kuenda kiu xijan ka kuu-n, kuu anu-r xa dandoo ña'a-r.

¹⁷ Kue'e xaxii-r io te kuika-r. Ña tuu nax ndoñu'u-r, ka kuu-n. Ñatu ka xini-n xa kuenda kiu ñayiu ña tuu nax neva'a te ka kunda'u ka kukee-i te ka kunda'u ini ña'a dava ka ñayiu ka kuu-n. Kuenda kiu ñayiu kuaa xi'in ñayiu ña tuu na da'ma-i io ka kuu-n.

¹⁸ Jueen koio oro n-ndee nini nuu nu'u koko nuu-r xa na kukuika-n. Jueen koio da'ma kuixi nuu-r xa kui'no-n xa maxku ya'a ka-n xa januu chi kuenda kiu ñayiu io vichi ka kuu-n. Jueen koio tatna nuu-r xa kutatna nduchi nuu-n xa na nukonde'a-n chi kuenda kiu ñayiu kuaa ka kuu-n.

¹⁹ Ñayiu xemani-r, jan do'o-r-yi te xanu ichi-r-yi ichi va'a. Xijan kuu xa chinuu koio janda ka kuu-n, te natu ini koio xa n-ka kida-n kuechi.

²⁰ Kuna'a koio xa nuu xndaxio-n io-r te xko dakande-r ye'e-n. Nux ñn ñayiu na tekku xa kana-r te nux na najaan-i ye'e-i, kiu-r ve'e-i xa kutuu-r xi'in-i te ku kaxi ka'nu-r xi'in-i.

²¹ Ñayiu na ndaku nuu Kui'na ná n-ndaku mee-r nuu-i, tetutniu-r-yi xa taxnuni-r xi'in-i ná n-tetutniu ña'a Taa-r xa taxnuni-r xi'in-ia. Ná nukoo ka'nu-r xi'in taa-r, daa kunukoo ka'nu-r xi'in-i.

²² Ñayiu ka tekku tnu'u Espíritu-r, io xa kunini va'a koio-i xa ja'an-ia nuu-i xa ka kuu-i ñayiu ka kukanu ini ña'a xndaxio uxa ñuu xndatuu Asia de." Xa'a na ka'u ndodo ángel jan nuu ñayiu Laodicea jan –kuu-ia, n-ja'an-ia nuu-da.

4

Nduka'nu Ianyuux andiu

¹ Nu n-ya'a xa du'a n-ja'an-ia, te n-xini-da xa nune ye'e andiu. N-teku ntuku-da xa n-ja'an ná n-kuu xa nda'i strompeta n-teku-da vuelta ki'na nuu. Du'a n-ja'an xijan:

–Ta ki kaa ya'a na kachitnu'u ña'a-r xa ya'a.

² Dana ini n-tu ini-da xa ndeka ña'a-ia jua'an, te n-xini-da ñn silla ka'nu nuu nukoo Ia taxnuni andiu.

³ Ná kaa yuú nani jaspe xi'in ná kaa yuú nani cornalina kaa ñii la nukoo nuu silla ka'nu jan. Nikanduu nuu nukoo silla jan naduku nduu tkoya'nde. Ná kuu yuú nani esmeralda, kuu tkoya'nde jan.

⁴ Diuni n-xini-da oko koon ka silla xi'in oko koon se ka kunxa'nu xtuu nikanduu nuu nukoo silla ka'nu jan. Xtuu-s nuu silla jan te xnde'a-s la nukoo me'ñu-s. Xni'no-s da'ma kuixi te xñu'u corona oro diki-s.

⁵ Kee taxa nuu nukoo silla ka'nu jan. Kana dau te ka'ndi. Ka koko uxa xa xndaa ná xndaa itikava do nuu silla ka'nu jan. Uxa xijan ka kuu uxa espíritu lanyuux.

⁶ Diuni do nuu silla jan io ñin xa kaa ná kaa mar. Ná kaa vidriu kaa, te kindi.

Xnii koon kiti dana xndaa me'ñu silla ka'nu ka xi'in me'ñu sexa'nu xtuu jan. N-ka naduku nduu-ti silla ka'nu jan. Kue'e nduchi nuu-t xndaxio do nuu-t, do yata-ti du.

⁷ ñin-ti kaa ná kaa nga'a. Inka-t kaa ná kaa ncerru. Inka-t ne'e nuu ñayiu, te kiti kuu koon kaa ná kaa ñau. Ndava-ti.

⁸ Io iñu ndixi kiti dana xndaa jan. Io nduchi nuu-t do yata ndixi-t, ka'a ndixi-ti xi'in diñi ndixi-ti. Nde nuu ndixi-ti ndenee nduchi nuu-t. Nduu xakuua ka ja'an-ti:

Ii lanyuux, la kuu Xto'o-ro.

Ii lanyuux, la kuu Xto'o-ro.

Ii lanyuux, la kuu Xto'o-ro.

Taxnuni-ia nuu ntdanditu'u xa io.

Kuu-ia la xa daa nga io te ji'in ntuku-ia ñuñayiu.

Ka kuu-t.

⁹⁻¹⁰ Ka ndadaka'nu nkoon kit dana xndaa jan la xa daa nga ndito, te ma kiu ma ñuu kuú-ia, te

nukoo-ia nuu silla ka'nu xa taxnuni-ia. Diuni ka najuen tnu'u ña'a-ti, te ka xia'an-ti xa n-ka kuta'u-t nuu-ia. Ntna'a vuelta du'a ka kida nkoon kit ijan, ka xe juiin xiti ntdaa sexa'nu ka kunxa'nu jan nuu Ia xa daa nga io, te ma kiu ma ñuu kuú-ia, xa ndadaka'nu-s-ia tuku, te ka jantuu-s ntdaa-s corona-s nuu-ia, te ka xia'an-s:

¹¹ Kuu-n Xto'o-da, Taa-ro Ianyuux.

Io xa ndadaka'nu ña'a-da.

Io xa najuen tnu'u ña'a koio-da.

Io xa taxnuni-n.

Chi ndixi n-xani ini ntdaa xa io andi'u xi'in ñuñayiu.

Ntdaa xa'a io chi daa n-juini-n.

5

Rollo tutu yodotnuni nunda'a tkolelu

¹ Ijan dada n-xini-da xa nunda'a Ia nukoo nuu silla ka'nu jan ñn rollo tutu xndenee uxa sellu ñua xndedi yu'u-i. Nda'a kua'a-ia ne'e tutu jan. N-kua'a nuu n-kua'a yata tutu jan.

² Diuni n-xini-da ñn ángel. Kaa-ia xa yo ndaku-ia. Xee kana-ia:

—¿Ndeda ñayiu n-kida mee ni xa va'a na kua'a ndata-i sellu xndenee rollo tutu nunda'a Ia nukoo nuu silla ka'nu te ndaxni'no-i? —kuu-ia, n-xijan tnu'u-ia.

³ Ñayo n-kida mee ni xava'a xa na kua'a ndata-i nuu ndenee sellu te ndaxni'no-i. Ni andi'u, ni ñuñayiu, ni nuu xyinduxi ndiyi ñavada io ñayiu kua'a ndata nuu ndenee sellu jan. Ni ñayo ndaku xa jini-i nax yodotnuni.

⁴ Yo n-nda'i-da chi ñayo n-kida xa va'a xa ndaxni'no-i tutu tuni'no jan, ni xa jini-i nax yodot-nuni.

⁵ Ijan dada n-ja'an ñn sexa'nu kunxa'nu nukoo ijan nuu-da:

—Maxku nda'i-n. Kuna'a xa Ia kuu da'ya dana Judá, Ia kuu da'ya dana David, n-ndaku-ia nuu Kui'na. Ndaku-ia xa ndata-ia nuu xndenee uxa sellu tutu tuni'no ya, te ndaxni'no-ia. (Nani-ia Nga'a Judá.)

⁶ Ijan dada n-xini-da ñn tkolelu. Kaa-ti xa yuchi n-xi'í-ti te n-nandoto-ti. Iin ndodo-ti dava dava dikí silla ka'nu ka jan. N-ka naduku nduu ña'a nkoon kit dana xndaa jan xi'in oko koon sexa'nu ka kunxa'nu jan. Uxa ndíkí tkolelu jan io, te io uxa nduchi nuu-t. Uxa ndíkí-t xi'in uxa nduchi nuu-t kuu uxa espíritu Ianyuux kixi nitu'u ñuu ñuñayiu.

⁷ N-tni-ti tutu ne'e nda'a kua'a Ia nukoo nuu silla ka'nu jan,

⁸ te n-ka xe juuin xiti nkoon kit dana xndaa xi'in oko koon sexa'nu ka kunxa'nu jan nuu-ti. Ntdaa-s xne'e arpa xi'in ko'o oro chitu duxa. Hora kayu duxa jan te juan ndaa ñu'a jan andiu, naja'an Ianyuux xa ka xijan ta'u ñayiu n-kida-ia xa nduu-i ñayiu ii.

⁹ Ka xita sexa'nu jan ñn ndudu xee nuu tkolelu kuu Jesús jan. Du'a ka xita-s:

Mee-n, io xa tni-n tutu tuni'no de,

te ndata-n nuu xndenee sellu de.

Chi n-xi'í-n yuchi, nandikaa ñayiu ñuñayiu ji'in andiu n-chiya'u-n kuechi-i.

N-xatu niñi-n xa ku kuu-i ntdaa-i da'ya Ianyuux.

¹⁰ Mee-n n-kida xa ku kuu-da ñayiu taxnuni nuu ñayiu ñuñayiu.

D̄iuni n-kida-n xa ku kuu-da dutu, te junukuechi koio-da nuu Taa-ro Ianyuux.

Ka kuu sexa'nu, ka xia'an-s.

¹¹ Ijan dada n-teku-da xa kue'e ángel, ia ka xi-nokuechi nuu Ianyuux, ka ja'an. Kue'e xa kue'e millón ángel jan n-xini-da. N-ka naduku nduu-ia silla ka'nu jan xi'in nuu xtuu k̄iti dana xndaa jan xi'in sexa'nu ka kunxa'nu jan.

¹² Xee ka kana-ia:

Io xa taxnuni tkolelu, Ia kuu k̄iti n-xi'í yuchi, te n-nandoto-ia.

Io xa k̄inda'a-ia ntdaa xa io, te ku kuu xaxii-ia xijan.

Na najuen tnu'u-ro-ia.

Na ndadaka'nu-ro-ia.

Na nakuetu-ro nuu-ia du,

chi xini-ia ntdanditu'u xa ya'a ñuñayiu xi'in xa ya'a and̄iu.

Na ñin xa ma kada-ia.

Ka kuu-ia.

¹³ Ijan dada n-teku-da xa n-ka ja'an ntdaa xa n-kidava'a Ianyuux xndaxio and̄iu, ñuñayiu xi'in ntdaa xa xndaxio ka'a ñu'u, xa xndaxio nuu mar du.

Ka xia'an tna'a koio xijan:

Na nakuetu-ro nuu tkolelu xi'in nuu Ia nukoo nuu silla ka'nu.

Na najuen tnu'u-ro-ia.

Na ndadaka'nu-ro-ia.

Na nakuetu-ro nuu-ia.

Taxnuni-ia nuu-ro ntdaa-ro.

N̄ikava n̄ikuita du'a na ku kuu.

¹⁴ Ijan te ja'an nkoon k̄it dana xndaa jan:

—Daa na koo.

N-ka xe juuin xiti oko koon sexa'nu ka kunxa'nu jan te n-ka ndadaka'nu-s Ianyuux.

6

Uxa nuu xndedi sellu rollo tutu

¹ Ijan dada n-xini-da xa n-ndata Ia kuu tkolelu jan ñn xa ndedi yu'u tutu tuni'no jan te ndenee sellu. Diuni n-teku-da xa xee n-kana ñn kit dana kaa jan. Ná kuu xa kana dau kuu xa kana-t. N-ja'an-t nuu-da:

—Ne'e, kunde'a-n xa.

² N-xe'en-da nuu-ti te n-xini-da ñn caballu kuixi yodo ñn se ne'e ñn kuxi. N-ni'i-s ñn corona. N-kee-s xa juan jantna'a-s xi'in ñayiu te ndaku-s nuu-i.

³ Ijan dada n-ndata tkolelu jan ñnka xa ndedi yu'u tutu tuni'no jan te diuni ndenee sellu. Te n-teku-da xa n-ja'an ñnka kit dana kaa jan. N-ja'an-t:

—Ne'e, kunde'a-n xa.

⁴ N-xe'en-da nuu-ti te n-xini-da xa n-kee ñnka caballu. Caballu kue'e kuu-t, te diuni ñn seyii yodo-ti. N-ta'u tniu nuu-s xa kada-s xa ma kutuu mani ka ñayiu ñuñayiu. N-ta'u tniu xa na kada-s xa ka'ni tna'a ñayiu. Ni'i-s ñn espada ka'nu.

⁵ N-ndata ntuku tkolelu nuu ndenee sellu kuu uni. Ijan te n-teku-da xa n-ja'an ñnka kit dana kaa jan. N-kana-t:

—Ne'e, kunde'a-n xa.

N-xe'en ntuku-da te n-xini-da ñn caballu tnuu yodo ñnka ntuku seyii. Nda'a kua'a-s ne'e ñn koku'a.

⁶ Me'ñu nkoon kit dana xndaa jan n-teku-da xa n-ja'an ntuku:

—Xa jencya'u ñin seyñi xa kidatniyu-s ñin kiu ya'u ñin litro triyu. Dani ya'u uni litro cebada. Maxku datiyu-n aciti xi'in vinu na ña'a nkaa ya'u.

⁷ N-ndata ntuku Ia ijan nuu ndenee sellu kuu koon. Ijan te n-teku-da xa n-ja'an inka kit dana kaa jan. Kit kuu koon kuu-t. N-kana-t:

—Ne'e, kunde'a-n xa.

⁸ N-xe'en ntuku-da te n-xini-da ñin caballu nyaa yodo ñin ñayiu. Ndiyñi nani-i. Yata Ndiyñi jan ndijun nuu ka xe konduxi ndiyñi. Te n-ta'u tniyu nuu-i xa taxnuni-i ñin parti ñuñayiu te n-kendoo uni parti. Kada-i xa kuú ñayiu taxnuni-i nuu-i. Jantna'a dava ñayiu ijan te ka'ni tna'a dava-i. Dava-i kuú doko. Dava-i kuú kue'e nde'e, te dava-i ka'ni ña'a kiti nde'e xndaxio yuku.

⁹ Nu n-ndata-ia nuu ndenee sellu kuu o'on, n-xini-da anu ñayiu n-ka xi'í xa n-ka jandixa-i Ianyuux xi'in xaxe'e xa n-ka ja'an-i tnu'u-ia nuu ñayiu. Ka'a ñin altar xyuku-i.

¹⁰ Xee ka ja'an anu jan. Ka ja'an-i:

—Taa-ro Ianyuux, Ia ja'an ndaa ja'an kuiti, Ia taxnuni nuu ntdanditu'u xa io. ¿Nakiyu nañuu daya'a-n juxtixia ñayiu ñuñayiu n-ka xa'ni ña'a na kua'a na ndenaa xa n-ka kida ña'a koio-i?

¹¹ N-xia'an-ia ñin ñin dijun kuixi te kani anu jan. N-ja'an-ia nuu-i xa na ndetatu na'i koio-i ita'u ka. Ndena kuú ndi'ñi ñayiu ka kuu ñani tna'a-i ka xinokuechi nuu-ia ná n-ka xi'í mee-i, ijan dada dandenaa-ia. Ñani-ro kuu tna'a ndaa-ro xa ka kuu-ro ñayiu ka kukanu ini Jesucristu.

¹² Nu n-ndata-ia nuu ndenee sellu kuu iñu, n-xini-da xa yo nde'e n-kidi ñutnaa ñuñayiu. N-ndutnuu nuu ngandii. Ná kaa idi nchiva tnuu

kunchi kaa-ia. N-ndukue'e nuu yoo. Nanga kaa niñi kaa-ia.

¹³ N-ka junkoio chudini xndaxio andiu nuu ñu'u. Ná ka junkoio higo yí'i hora kane nde'e tachi n-ka junkoio-ti.

¹⁴ N-ndoñu'u andiu. Ná kuu xa natuni'no ñn tutu daa n-kuu xa n-natuni'no andiu. Te ntdaa yuku n-dama nuu xtuu-i. Dani isla n-dama nuu xndaa ni'no-i.

¹⁵ N-ka kiuva'a se ka taxnuni ñuñayiu, se ka kunxa'nu, se ka taxnuni nuu ñn mil soldado du yau xndii tnduu xi'in ka'a toto xndatuu yuku. Dani n-ka kida ñayiu unu kuika xi'in se ka kidatniu du'a nuu xto'o-s, ñayiu ña yoo xto'o du.

¹⁶ Te ka xia'an ñayiu ijan nuu tnduu xi'in toto jan:
—Ndua ndodo ña'a koio chi yo ka kiti ini Ia nukoo nuu silla ka'nu xi'in tkolelu xa maxku kunde'a ña'a ka-ia.

¹⁷ Du'a ka xia'an koio-i chi n-xee kiu kada u'u-ia-i xaxe'e xa n-kiti ini-ia nuu-i te mayo-i kaku.

7

Ñn cientu uu diko koon mil da'ya dana Israel n-xe kondenee sellu tnee

¹ Nu n-ya'a ntdaa xa'a, n-xini-da koon ángel, ia ka xino kuechi nuu lanyuux. Xniñi-ia nkoon lado ñuñayiu xa xndi'u-ia nuu tachi xa maxku kane-i nuu ñu'u, ni nuu mar, ni xa maxku dakanda-i ni ñn yutnu io ñuñayiu.

² Te n-xini-da ñnka ángel do nu kane ngandii. Ne'e-ia sellu lanyuux ndixa. Xee n-kana-ia nuu nkoon ángel n-ka xe konetniu xa kada dañu-ia ñu'u yichi xi'in mar. Du'a n-ja'an-ia:

³ —Maxku ña'a kada koio-n ñu'u xi'in mar xi'in yutnu nde na tenee koio-r sellu Taa-ro lanyuux tnee ñayiu ka xinokuechi nuu-ia.

⁴ Te n-teku-da nadaa ñayiu nkondenee sellu tnee-i. ñin cientu uu diko koon mil ñayiu kuu da'ya dana Israel n-ka xe kondenee sellu tnee.

⁵ Uxi uu mil da'ya dana Judá, uxi uu mil da'ya dana Rubén, uxi uu mil da'ya dana Gad,

⁶ uxi uu mil da'ya dana Aser n-ka xe kondenee sellu te'u. Dñuni n-ka xe kondenee sellu te'u uxi uu mil da'ya dana Neftalí xi'in uxi uu mil da'ya dana Manasés,

⁷ uxi uu mil da'ya dana Simeón, uxi uu ka mil da'ya dana Leví xi'in uxi uu mil da'ya dana Isacar.

⁸ Dani n-ka xe kondenee sellu te'u uxi uu mil da'ya dana Zabulón, uxi uu mil da'ya dana José, xi'in uxi uu mil da'ya dana Benjamín du.

Kue'e xa kue'e ñayiu xni'no da'ma kuixi

⁹ Nu n-ya'a xa'a, n-xini ntuku-da xa xyuku nt-dantu'u ñayiu ñuu ñuñayiu nuu Ia nukoo nuu silla ka'nu xi'in nuu tkolelu. Nandikaa ñayiu xyuku. Kue'e-i xa kue'e-i xyuku. Mayo kundee ka'u-i-yi. Ntdaa-i xni'no da'ma kuixi te xnunda'a-i ñuu.

¹⁰ Xee ka kana-i ntdaa-i. Du'a ka kana-i: N-dananita'u ña'a Taa-ro lanyuux, Ia nukoo nuu silla ka'nu.

N-dananita'u ña'a tkolelu.

¹¹ N-ka naduku nduu ángel, ia ka xinokuechi nuu lanyuux sexa'nu ka kunxa'nu jan. Sexa'nu jan n-ka naduku nduu nkoon kit dana xndaa jan, te kit ijan n-ka naduku nduu silla ka'nu jan. N-ka xe juiin xiti ángel jan, te n-ka ndadaka'nu-ia Ia nukoo nuu silla ka'nu jan.

12 Ka ja'an-ia:

Daa na koo.

Na nakuetu-ro nuu Taa-ro Ianyuux.

Na ndadaka'nu-ro-ia.

Na najuen tnu'u-ro-ia,

chi xini-ia ntdanditu'u xa ya'a ñuñayiu xi'in xa ya'a
andiu.

Na ñin xa ma kada-ia.

Na juña'a-ro xa n-ka kuta'u-ro nuu-ia.

Na taxnuni-ia nuu ntdanditu'u ñuu.

Daa na ku kuu ñikava ñikuíta.

Ka kuu ángel jan.

13 Ijan dada n-xijan tnu'u ña'a ñin sexa'nu
kunxa'nu jan:

—¿Jundu ka kuu ñayiu xni'no da'ma kuixi ya te
ndexu vaxi koio-i?, xani ini-n u.

14 —Mee nga-n na'a, Dito —kuu-da, xia'an-da.

Te n-kachitnu'u ña'a-s:

—Ñayiu ya'a kuu ñayiu yo nda'u n-ka ya'a xa n-ka
kida u'u ña'a ñayiu xaxe'e xa n-ka kukanu ini-i
Jesucristu. N-ka nakate ni'no-i da'ma-i nuu ñiñi
tkolelu xa n-ka ndadakiyi-i da'ma-i.

15 Xijan kuu xa xyuku-i nuu nukoo silla ka'nu
nuu nukoo Taa-ro Ianyuux. Ka xinokuechi-i
nuu-ia xiti veñu'u-ia nduu xakuaa. Ñunuu-ia-i xa
maxku ña'a ya'a koio-i.

16 Mayo ka-i kojón, ni mayo ka-i yichi ndute, Ni
ma teñu'u ña'a ka ngandii; Ma nda'u ka ya'a-i nuu
ka'ni ngandii.

17 Ma du'a ka ya'a koio-i chi junuu ña'a tkolelu
iin ndodo silla ka'nu. Na ñunuu ñayiu tkachi-i
junuu-ia-i. Kandeka ña'a-ia ji'in nuu kane ndute
ko'o-i xa kundito-i ñikava ñikuíta. Kada Ianyuux
xa ma nda'i ka-i —kuu sexa'nu jan nuu-da.

8

N-ndata ñua nuu ndenee sellu kuu uxa

¹ N-ndata ntuku Ia kuu tkolelu jan nuu ndenee sellu kuu uxa. Ijan te nanii nga n-xiñi andiú naxa dava hora.

² Ijan dada n-xini-da uxa ángel xniñi nuu Ianyuux te ni uxa-ia n-ka ni'i ñn ñn strompeta.

³ Ijan dada n-xee inka ángel ne'e ñn censariu oro. N-nujuiin-ia yatni altar io ijan. N-ni'i-ia kue'e duxa xa daka-ia xi'in duxa n-ka tnaa ntadaa ñayiu n-kida Ianyuux xa n-ka ndunini-i xiti censariu jan hora ka xijan ta'u-i nuu-ia. N-xajan ndodo-ia xijan nuu altar oro nde'a tna'a xi'in silla ka'nu jan.

⁴ Yatni nuu tuu Ianyuux n-kane ñu'a censariu ne'e ángel, ia xinokuechi nuu-ia. Nini kane ñu'a jan naja'an Ianyuux tnu'u ka xko ja'an ntadaa ñayiu n-kida-ia xa n-ka nduu-i ñayiu ii hora ka xko xijan ta'u-i nuu-ia.

⁵ N-dakeé ángel jan ñu'u tkua yodo yuku nuu altar censariu jan, te n-dajunkoio-ia ñu'u jan ñuñayiu. Nde'e n-ka'ndi, te n-kana dau. N-xeye'e. N-kee taxa te nde'e n-kidi ñutnaa ñuñayiu.

Uxa strompeta

⁶ N-ka ndone'e uxa ángel xne'e strompeta jan strompeta jan xa tiu koio-ia.

⁷ N-tiu ñn-ia strompeta-ia, te n-xini-da ñiñi xi'in ñu'ú daka niñi. Te n-dajunkoio-ia xijan ñuñayiu. N-kayu ñn parti ñuñayiu te n-kaku dava ka. Ntna'a ñn yutnu io ñuñayiu n-naa uni-tnu. N-kayu ntadaa ite, ku'u, yua du. Ni ñn xa'a ñatu n-kaku.

⁸ N-tiu inka ángel strompeta-ia te n-dajungava-ia ñn tnduu ka'nu koko nuu mar. ñn parti mar nduu niñi, te dava n-kaku.

⁹ Ntna'a ñn kit io mar, n-xi'i uni-ti. Ntna'a ñn barcu xika nuu mar n-ka naa uni-i te dava-i n-ka kaku.

¹⁰ N-tiu ángel kuu uni strompeta-ia te jungava chudini ka'nu koko ná koko ñn itikava ka'nu ñuñayiu. Ntna'a ñn de'va nuu xika ndute ñuñayiu n-xino ñn parti-ti uni de'va jan, te ña tuu nax n-ya'a dava ka de'va. Diuni n-xino ntaka inka parti-ti ntaka nuu kane ndute.

¹¹ Ajenjo nani chudini ijan. N-ku ua ndute nuu n-xino ntaka pedazo chudini jan. Yo kue'e ñayiu n-ka xi'í xaxe'e xa n-ka xi'i-i ndute ijan.

¹² N-tiu ángel kuu koon strompeta-ia te n-tiu ñn parti ngandii. N-tiu ñn parti yoo. Diuni n-tiu ñn parti ntaka chudini. N-kunee ñn parti nuu ngandii te dava nduu nga n-ndii. Dani n-kunee ñn parti nuu yoo xi'in ntaka chudini, te ñatuka n-ndii-ia xi'in-ti xakuua.

¹³ N-xini ntuku-da ñn ñau xiko dava andiu. Xee ja'an-ti. Du'a n-ja'an-ti:

—Naka nda'u ya'a koio ñayiu io ñuñayiu. Naka nda'u ya'a koio ñayiu io ñuñayiu. Naka nda'u ya'a koio ñayiu io ñuñayiu chi tñu koio uni ka ángel strompeta-ia —kuu-t.

9

¹ N-tiu ángel kuu o'on strompeta-ia te n-xini ntuku-da xa jungava ñn chudini ñuñayiu. Nunda'a-ti ndakaa xa najaan-ti yu'u nua ña xe ndi'i.

² N-najaan-ti yu'u nua jan te n-kane ñu'a yu'u-i. Xaku kuu xa nuñu'a ñin xitnu ka'nu. Ñu'a ijan n-kida xa n-kunee nuu ngandii. Diuni n-kida-i xa n-kunee ñuñayiu.

³ Nu u ñu'a jan n-ka kee langosta, te n-ka xiten-dodo-ti nitu'u ñuñayiu. Ná nde'e tdu'an io ñuñayiu xa tuu ña'a-t, daa nde'e langosta jan xa kaxia'an-t.

⁴ N-ta'u tniu nuu-ti xa ma kaxi-ti yua, ni ite, ni ku'u, ni yutnu. Ni ñin xa kuu io ñuñayiu ma kaxi-ti. Diko ni ñayiu ñatu xndenee sellu lanyuux tnee-i kada u'u-t.

⁵ Diuni n-ta'u tniu nuu-t xa ma ka'ni-ti ñayiu ijan, diko ni na kada u'u ña'a-ti o'on yoo. Ná xatu ñii-ro xa tuu ña'a tdu'an daa xatu ñii ñayiu kaxi langosta jan.

⁶ Tiempo ijan nduku ini ñayiu xa kuú-i, ko ma ni'i-i mudu kuú-i. “Va'a ka nu na kuú-ro”, kachi koio ñayiu ijan, ko ma kuu xa kuú-i.

⁷ Xndaxio tu'a langosta jan ná xndaxio tu'a caballu ka xkodo soldado jin jantna'a. Xñu'u diki langosta jan corona. Ná xndaa corona oro xndaa. Ná xndaa nuu ñayiu xndaa nuu-t.

⁸ Ná kaa idi diki ñadi'i kaa idi diki-ti. Ná xndaa nu'u nga'a xndaa nu'u-t.

⁹ Ná kaa kaa ndi'u pechu soldado kaa xa ndi'u pechu-ti. Ná kunda'nde xe'e caballu xñu'u carreta xa ka kendava-t hora ka jantna'a soldado, daa kuu xa ka ndava langosta jan.

¹⁰ Kaa du'an-t ná kaa du'an tdu'an, te diuni io iñu nuu du'an-t ná iñu nuu du'an tdu'an. O'on yoo tuu-ti ñayiu.

¹¹ N-kane ñin ángel nua ña xe ndi'i jan, te ángel ijan taxnuni nuu-ti. Abadón nani ángel ijan he-

breu, te Apolión nani-i griegu.

¹² Ijan te n-teku ka-da xa n-ja'an:

—N-ya'a xa n-ka kida u'u langosta ñayiu, ko uu ka vuelta nda'u ya'a koio-i.

¹³ N-tiu ángel kuu iñu jan strompeta-ia, te n-teku-da xa n-ja'an ñn xa n-ja'an. Nu xndodo nkoon ndiki yu'u altar oro io yatni nuu tuu lanyuux, n-ja'an xijan, te n-teku-da.

¹⁴ Xia'an xijan nuu ángel kuu iñu ne'e strompeta jan:

—Dayaa nkoon ángel xndijun yatni yu'u ndute xika de'va ka'nu nani Éufrates.

¹⁵ Te n-ka yaa nkoon ángel jan xa ka'ni koio-i ñayiu kiu ijan. Ntna'a ñn cientu mil ñayiu io ñuñayiu n-xi'í oko uxi uni mil-yi.

¹⁶ N-teku-da xa uu cientu millón soldado xyodo caballu xyuku ijan.

¹⁷ Du'a xndaa caballu xi'in soldado n-kida lanyuux xa n-xini-da. Du'a xndaa pechu-ti xi'in pechu soldado jan. Ná kue'e ñu'ú koko kue'e pechu-ti xi'in pechu-s, te ná kuaan azufri kuaan pechu-ti xi'in pechu-s. Diuni tndee. Ná xndaa diki nga'a xndaa diki caballu jan. Kee ñu'ú, ñu'a, azufri yu'u-t.

¹⁸ Xaxe'e xa n-kee ñu'ú, ñu'a xi'in azufri yu'u caballu jan n-ka xi'í ñayiu. Ntna'a ñn cientu mil ñayiu io ñuñayiu n-xi'í oko uxi uni mil-yi.

¹⁹ Yu'u-ti xi'in du'an-ti n-kida u'u ñayiu. Ná xndaa koo xndaa du'an-ti, te diki koo jan n-kida u'u ñayiu.

²⁰ Ñayiu ña tuu nax n-ka kida ña'a yu'u-ti xi'in du'an-t, ña n-ka natu ini-i xa n-ka kida-i kuechi. Ñayo-i n-ka natu ini xa xjuiin xiti-i nuu ntaka

xaloko xi'in xa ka xko nakuetu-i nuu-i. Ñayo-i n-ka natu ini xa xjuiin xiti-i nuu santo oro, nuu santo plata xi'in nuu santo bronce. Ni ña n-ka natu ini-i xa xjuiin xiti-i nuu yuú xi'in nuu yutnu ka kuu ianyuux-yi. Diuni ñayo-i n-ka dandoo xa ka xko nakuetu-i nuu xijan. Ñatu xndito xijan chi ñatu teku-i, ni ñatu xika-i.

²¹ Diuni ña n-ka natu ini ñayiu jan xa ka xa'ni-i ndiyi, ni ña n-ka natu ini-i xa ka chibruju-i ñayiu, ni ña n-ka natu ini-i xa xndaa-i xi'in ñayiu ña n-ka tnunda'a xi'in-i, ni ña n-ka natu ini-i xa ka du'u-i.

10

Rollo luchi tutu yodotnuni nunda'a ángel

¹ N-xini-da inka ángel kaa xa yo ndaku-ia vax juun andiu. Ndido tkoya'nde diki-ia. Koko nuu-ia ná koko ngandii te xndaa xe'e-ia xi'in kajan-ia ná kaa ñu'ú koko.

² Nunda'a-ia rollo luchi tutu n-nandika. N-xino-ia ñuñayiu, te n-xani-ia xe'e kua'a-ia nuu mar, te n-xani-ia xe'e datni-ia nuu ñu'u yichi.

³ Xee n-kana-ia. Ná kuu xa kau nga'a kuu xa n-kana-ia. Nu n-kana-ia, te uxa vuelta n-kana dau.

⁴ Nu n-teku-da xijan, n-juini-da xa chidotnuni-da xa ya'a, ko ña n-kuu chi n-teku-da xa n-ja'an andiu. Du'a n-ja'an:

—Maxku chidotnuni-n tnu'u n-teku-n. Anu ni mee-n kuna'a —kuu xijan.

⁵ N-ndone'e ángel n-xini-da nujuiin nuu ndute xi'in nuu ñu'u jan nda'a kua'a-ia andiu.

⁶ N-chinaa-ia Ianyuux xa ma kukuee ka xa ya'a xa io xa ya'a. N-chinaa-ia mee Ianyuux xa kuu-ia Ia daa nga io, Ia nikava nikuita kutuu, Ia

n-kidava'a andïu, ñuñayiu, mar xi'in ntdaa xa io andïu, ntdaa xa io ñuñayiu, ntdaa xa io mar du.

⁷ Ma kukuee ka chi na xee hora tiu ángel kuu uxa strompeta-ia, jin tna'a xa ñu ini lanyuux xa kada-ia. Idii mee-ia xini xa ya'a. Jin tna'a xa n-ja'an-ia nuu se n-ka ja'an xa n-ja'an-ia nuu ñayiu xa n-ka xinokuechi-s nuu-ia.

⁸ N-teku ntuku-da xa n-ja'an nde andïu inka vuelta. Diuni xa n-ja'an xa ki'na nuu n-ja'an ntuku. Du'a n-ja'an:

—Juan je'en rollo luchu nandika nunda'a ángel nujuiin nuu mar xi'in nuu ñu'u jan —kuu xijan.

⁹ N-xetu'a-da nuu nujuiin ángel jan te n-xijan-da rollo luchu tutu n-nandika jan, te n-ja'an-ia nuu-da:

—Kaxi rollo ya. Ná vidi ndudi ñuñu vidi hora na kïu yu'u-n, ko hora na xino xiti-n ndu ua —kuu-ia.

¹⁰ N-tnii-da rollo luchu n-nandika nunda'a ángel jan te n-xaxi-da. Hora n-xadi-da vidi ná vidi ndudi ñuñu, ko nuu n-xino xiti-da, n-ndu ua.

¹¹ Te n-ka ja'an ángel jan nuu-da:

—Kidayika-i xa ja'an ntuku-n tnu'u lanyuux nuu ntaka ñayiu ñuñayiu. Ja'an-n nuu nandikaa nanditu'u ñayiu tnu'u-ia. Nani ja'an-n nuu ñayiu ñatu taxnuni, dani ja'an-n nuu se ka taxnuni.

11

Uu se ka kuu testiu

¹ N-ni'i-da ñn vara kaa ná kaa vara xetniu-ro xa tñn-ro medida te n-ja'an ñn xa n-ja'an:

—Ndojuuin. Juan chiku'a veñu'u lanyuux xi'in altar, te ka'u-n ñayiu ka xe kajan ta'u ijan,

² ko maxku chiku'a-n nukeñu'u chi ijan kuu kuenda ñayiu ña ka jandixa Ianyuux. Ñayiu ña ka jandixa-ia jan kada u'u ñayiu io ñuu ii Ianyuux uu diko uu yoo.

³ Tunda'a-r uu seyii xa na ja'an-s xa n-ja'an-ia nuu ñayiu ñn mil uu cientu uni diko kiu. Kui'no-s nduu-s da'ma ndayu xkui'no ñayiu hora kuko'yo ini-i.

⁴ Kuenda kiu nduu tnu olivo xi'in nduu candrelu xtuu nuu tuu ru'u, Ia kuu xto'o ñuñayiu kuu nduu se ya'a.

⁵ Ñayiu na jini u'u nduu se ya'a te ku kuu-i xa kada u'u-i-si, kee yañu'u yu'u-s te teñu'u-s-yi, te kuú-i. Du'a ya'a ñayiu na kani ini xa kada u'u-i-si.

⁶ Kada-s nduu-s xa mee ni xa ndii ntdaa kiu ja'an-s tnu'u Ianyuux nuu ñayiu. Ma juun dau ntdaa kiu ijan. Diuni ndada-s ndute niñí. Hora kuu anu-s nduu-s xa kada-s xa nda'u ya'a ñayiu ñuñayiu, hora ijan daa kada-s.

⁷ Hora na daxinokava-s xa ja'an-s nuu ñayiu xa n-ja'an Ianyuux, kane ñn kit nde'e nua nuu n-kane Apolión te jantna'a-ti xi'in-s. Ndaku-ti nuu-s te nduu-s ka'ni ña'a-ti.

⁸ Kavatuu yiki kuñu-s ichi ka'nu ñuu ka'nu nuu n-ka xatakaa dika-s Jesús, Ia kuu xto'o-ro. Ñuu ijan ka dandee ñayiu Sodoma xi'in Egipto.

⁹ Uni yodo kiu kavatuu yiki kuñu-s ijan, te nandikaa ñayiu ñuñayiu kunde'a ña'a. Mayo-i jue-joon xa nkonduxi-s.

¹⁰ Hora na kuú nduu se ijan yo kuvete koio-i. Yo kudi ini koio-i chi ma kuu ka xa kada u'u ña'a nduu se ijan. Juña tna'a koio nga-i ñn xa juña tna'a nga-i xaxe'e xa n-ka xi'í-s.

11 Kiu kuu koon nadandoto Ianyuux nduu se ijan. Ndokoo koio-s te ñayiu kunde'a ña'a yo yu'u koio-i.

12 Ijan dada n-kida Ianyuux xa n-teku ntuku-da xa n-ja'an ñn xa n-ja'an nde andiu nuu nduu se ijan:

—Ta ki kaa koio ya'a.

Te ndeka ña'a vikó juan ndaa andiu te n-ka xo nde'a ña'a se ka xini u'u ña'a.

13 Nde'e n-tnaa hora ijan. Xaxe'e xa nde'e n-kidi ñutnaa jan ñuu ijan n-naa ñn parti-i. Uxa mil ñayiu n-xi'í. Yo n-ka yu'u ñayiu ña n-ka xi'í xa daa n-kuu, te n-ka naja'an-i Ia tuu andiu.

14 N-ya'a xa nda'u n-ka ya'a ñayiu vuelta kuu uu, te ma kukuee xa nda'u ya'a koio-i inka ntuku vuelta.

Strompeta kuu uxa

15 N-tiu ángel kuu uxa strompeta-ia, te n-teku-da xa xee n-ka ja'an andiu. Du'a ka ja'an:

Ñatuka taxnuni se n-ka taxnuni,
chi Ianyuux xi'in Jesucristu taxnuni ñuñayiu vitna.
Ñikava ñikuita taxnuni koio-ia.

16 N-ka xe juiin xiti oko koon sexa'nu ka kunxa'nu xtuu nuu silla-s yatni nuu nukoo silla Ianyuux jan, te n-ka nakuetu-s nuu-ia.

17 Du'a n-ka ja'an-s xa n-ka nakuetu-s nuu-ia:

Taa-ro Ianyuux, Xto'o-da ntdaa-da kuu ña'a.
Na kuta'u-da xa taxnuni-n nuu ntdanditu'u xa io.
Ñayo taxnuni nuu-n.

Daa nga io-n.

N-kixe'e-n xa taxnuni-n nuu ñayiu jandixa ña'a vitna.

18 N-xee hora ndadandaa-n kuechi dava ñayiu nación ñuñayiu ka kiti ini nuu-n, chi kiti ini-n nuu-i tuku.

D̄iuni n-xee hora ndadandaa-n kuechi ñayiu n-ka xi'í te n-ka nandoto-i.

N-xee k̄iu dananita'u-n se n-ka xinokuechi nuu-n, se n-ka xo ja'an xa n-ja'an-n nuu ñayiu.

N-xee k̄iu nanita'u ñayiu n-kida-n xa n-ka nduu-i ñayiu ii.

Xndaxio ñayiu ya'a xañu'u nuu-n. Dava-i ndandi'i, te dava-i ka kuu ñayiu dakuu nga.

Te danaa-n ñayiu n-ka danaa ntaka ñuu io ñuñayiu. Ka kuu sexa'nu ka kunxa'nu jan.

19 Ijan dada n-xini-da xa nune veñu'u Ianyuux io and̄iu, te xiti veñu'u jan n-xini-da xatnu n-kidava'a Moisés. Xatnu ijan kaa ni'no tutu n-kidakutu Ianyuux xi'in ñayiu Israel xa n-kida-ia xi'in-i ñn tratu.

N-xeye'e te nde'e n-kee taxa. Nde'e n-ka'ndi. D̄iuni n-kana dau. Nde'e n-tnaa te nde'e n-juun ñiñi.

12

Ñá nukoo and̄iu xi'in kiti kuu dragón

1 Inka ntuku vuelta n-dande'a ña'a Ianyuux ñn xa n-dande'a ña'a-ia. N-xini-da ñn ñadi'i nukoo and̄iu duku ni'no ña'a ngandii. Vestido-ña kuu-ia. Ñu'u d̄iki-ña ñn corona ndenee uxi uu chudini, te neñi ndodo-ña yoo.

2 Xee kanaxiin-ña xa xaxia'an xiti-ña chi n-xee hora kaku da'ya-ña.

3 N-kida ntuku Ianyuux xa n-xini-da ñn xa io kaa. N-xini-da xa nukoo ñn dragón ka'nu and̄iu. Kue'e-ti. Uxa d̄iki-t io te uxi nd̄iki-t jan ñu'u corona.

4 Io du'an-t te du'an-t jan n-dataka dava chudini io andiu. N-dajunkoio-t chudini n-dataka-t jan ñuñayiu. Yatni nuu nukoo ñadi'i jan nujuiin-ti xa kaxi-t da'ya-ña hora na kaku-i.

5 N-kaku da'ya-ña te seyii kuu-s. Ijan dada ndeka ángel da'ya-ña jua'an nuu nukoo lanyuux nuu silla-ia xa taxnuni-s. Nde'e kundeka-s ñayiu ntdanditu'u nación ñuñayiu.

6 Nu n-ya'a n-xajan-ña da'ya-ña n-xino-ña. Jua'an-ña ñin nuu ñayo io te ñatu nga juun dau. Ijan kuu nuu n-kida tu'a lanyuux xa kutuu-ña. Ijan juña'a ñayiu xa kax xa ko'o-ña ñin mil uu cientu uni diko kiu.

7 Ijan dada n-xini ntuku-da xa jantna'a ángel nani Miguel xi'in Kui'na n-nduu dragón. Diuni ka jantna'a ángel-ia xi'in ángel-ti.

8 N-ndaku Miguel xi'in ángel-ia nuu dragón xi'in nuu ángel-ti, te ña n-kua'a ka xa ndiu-ti xi'in ángel-ti andiu.

9 N-dajunkoio Miguel dragón jan xi'in ángel-ti ñuñayiu. Dragón ijan kuu koo io nde tiempo xana'a nani Kui'na. Danda'u-ti ntdaa ñayiu io ñuñayiu.

10 N-teku-da xa xee n-ja'an andiu. Du'a n-ja'an:

—N-xee kiu dananita'u Taa-ro lanyuux ñayiu. Diuni n-xee kiu taxnuni-ia xi'in Cristu. N-xee kiu taxnuni-ia chi n-dajungava Miguel kit kuu dragón n-xo ja'an nuu lanyuux ndikiu ndiñuu xa n-ka kida ñani-ro kuechi.

11 Ña ndaku Kui'na xa dada'an-i xa ji'in ñayiu ka kukanu ini Cristu andiu xaxe'e xa n-xatu niñi tkolelu jan xi'in xaxe'e xa n-ka ja'an-i xa n-ja'an-ia nuu ñayiu. N-ka kukanu ini na'i-i Cristu juini n-ka xa'ni ña'a ñayiu xaxe'e-ia. Ña tuu nax n-juun-i

vida-i.

¹² Na kudi ini ntdaa xa xndaxio andiu vitna. Naka nda'u ya'a ñayiu xndaxio ñuñayiu xi'in kiti xndaxio nuu mar chi n-xino Kui'na ijan. Yo kiti ini Kui'na chi xaku nga kiu kada-i xa kida-i vaxi —kuu xa n-ja'an.

¹³ Nu n-xini dragón jan xa n-xino-t ñuñayiu, n-chidonuu-t ñá n-xajan da'ya yii jan.

¹⁴ N-xia'an Ianyuux nduu ndixi ñn ñau ka'nu ñá ijan xa na ndava-ña xa na kua'a ji'in-ña nuu ñayo io te ñatu nga juun dau nuu n-kida tu'a-ia xa kutuu-ña. Ijan n-kaku-ña nuu dragón jan. Ijan ni'i-ña xa kaxi xa ko'o-ña uni yodo kuia.

¹⁵ N-kee ndute yu'u dragón jan, te n-chitu-té ñn de'va ka'nu xa na tnene-ña,

¹⁶ ko ña n-tnene-ña chi n-ndata nuu ñu'u te ijan juan keé nte n-kee yu'u dragón jan.

¹⁷ Xaxe'e xa daa n-kuu yo n-kiti ini dragón nuu-ña, te n-kee-t. Jua'an-t xa kada u'u-t dava ka da'ya-ña xi'in da'ya dana-ña. Ka kuu-i ñayiu ka jandixa xa ta'u tniu Ianyuux, te n-ka ja'an-i nuu dava ka ñayiu xa n-ja'an Jesús.

¹⁸ N-xee-t nuu ñu'u kuchi yu'u mar te n-xe juuin-t ijan.

13

Kiti nde'e n-kane nuu mar xi'in kiti nde'e n-kane nuu ñu'u

¹ N-xini ntuku-da xa vax kane ñn kiti nde'e nuu mar. Uxa diki-t io, te xndenee diu-t ntdaa diki-t jan. Tnu'u ka xko ja'an ñayiu xa jan kui'a-i Ianyuux xi'in xa kui'a ja'an-i-ia yodotnuni diki-ti jan, te

xijan kuu diu-t. Diuni io uxi ndiki-t, te ntdaa ndiki-t ñu'u corona.

² Ná kaa yi'i kaa kit ijan. Ná kaa xe'e oso kaa xe'e-t, te kaa yu'u-t ná kaa yu'u nga'a. N-kida dragón jan xa kada-t ná kida mee-t. Diuni n-kida dragón jan xa taxnuni kit nde'e n-kane nuu mar jan nuu ntaka ñuu ñuñayiu.

³ Kaa ñn diki-t jan xa yo nde'e n-tnukue'e, ko ndva'a. Nu n-ka xini ñayiu ñuñayiu xa daa n-ya'a-ti n-ka yu'u-i, te n-ka xe kuitandijun-i kit ijan.

⁴ N-ka nakuetu ñayiu jan nuu dragón jan chi n-kida-t xa taxnuni kit nde'e n-kane nuu mar jan. Diuni n-ka nakuetu-i nuu kit n-kane nuu mar jan. N-ka xia'an tna'a-i:

—Ñayo ndaku ná ndaku-t. Mayo ndaku xa jantna'a-i xi'in-t —ka kuu ñayiu jan.

⁵ Xaxe'e dragón jan n-jan kui'a kit nde'e n-kane nuu mar jan Ianyuux. Diuni kui'a n-ja'an-t-ia. Diuni n-ta'u tniu dragón jan xa taxnuni-t ñuñayiu uu diko uu yoo.

⁶ N-nukuita-t jan kui'a-t Ianyuux xi'in nuu tuu-ia. Diuni kui'a n-ja'an-t ntdaa xa xndaxio andiu.

⁷ N-ta'u tniu nuu-t xa jantna'a-t xi'in ñayiu n-kida Ianyuux xa n-ka nduu-i ñayiu ii, te n-ndaku-t nuu-i. N-kida dragón jan xa nandikaa nanditu'u ñayiu ñuñayiu taxnuni-t nuu-i.

⁸ N-ka xe juiin xiti dava ñayiu xndaxio ñuñayiu nuu kit n-kane nuu mar jan, te n-ka nakuetu-i nuu-t. Ñatu yodotnuni diu ñayiu ijan nuu libru yodotnuni diu ñayiu kutuu nikava nikuita. Ñayiu xyodotnuni diu-i nuu libru-ia, xyodotnuni diu-i

nde na n-tuu ñuñayiu. Libru tkolelu luchi n-xi'í yuchi kuu.

⁹ Xaxe'e xa xnini-n xa ja'an-r kunini va'a koio xa na kutnuni ini-n.

¹⁰ Ñayiu ta'u xa kindi'u-i vekaa, vekaa kindi'u-i. Ñayiu ta'u xa kuú-i yuchi, yuchi kuú-i. Juini nda'u na ya'a ñayiu ka kukanu ini Jesucristu, na kukanu ini na'i-ia.

¹¹ Ijan dada n-xini ntuku-da inka kit nde'e vax kane nuu ñu'u. Uu ndiki-t io te xndaa ndiki-t ná xndaa ndiki carneru. Tachi dragón jan ne'e-t.

¹² Kit nde'e n-kane nuu mar jan kida xa taxnuni kit nde'e n-kane nuu ñu'u jan ná taxnuni mee-t, te kit nde'e n-kane nuu ñu'u jan n-ta'u tniú xa ndadaka'nu ñayiu ñuñayiu xi'in ntdaa xa xndaxio ñuñayiu kit n-kane nuu mar jan. Kuu-t kit ndva'a diki-t xa ka'u n-tnukue'e.

¹³ N-kida kit nde'e n-kane nuu ñu'u kue'e milagru. Nde xa dajuun-t ñu'ú andiú te xino nuu ñu'u n-kida-t. N-ka xo nde'a ñayiu ñuñayiu xa n-kida-t xijan.

¹⁴ N-kida-ti milagru xa n-danda'u-t ñayiu ñuñayiu. Te n-xo nde'a kit nde'e n-kane nuu mar jan. N-ta'u tniú kit nde'e n-kane nuu ñu'u jan nuu ñayiu ñuñayiu xa na kadava'a koio-i ñin xa kaa ná kaa kit nde'e n-kane nuu mar jan. Kit nde'e n-kane nuu mar jan, ka'u n-tnukue'e ñin diki-t, ko ndito na'i-ti.

¹⁵ N-ta'u tniú-t nuu kit nde'e n-kane nuu ñu'u jan xa juña'a-ti tachi xa n-ka kidava'a ñayiu jan na kua'a na ja'an xijan. Diuni kit nde'e n-kane nuu mar jan n-ta'u tniú nuu kit nde'e n-kane nuu ñu'u jan xa na ka'ni-t ntdaa ñayiu ña ndadaka'nu xa kaa ná kaa mee-t.

¹⁶ N-ta'u tniu kit nde'e n-kane nuu ñu'u jan nuu ñayiu dakuu nga, nuu ñayiu ndandi'i, nuu ñayiu kuika, nuu ñayiu ka kunda'u, nuu ñayiu ña yoo na xto'o, nuu ñayiu kidatniu du'a nuu xto'o-i du xa na keé tnuni nda'a kua'a-i a te'u-i tna'a tnuni ne'e-t

¹⁷ xa na kua'a na jueen koio-i xa ka ndoñu'u-i a xa diko-i. Mee ni ñayiu ne'e tnuni-t jueen koio xa ka ndoñu'u-i a xa diko-i. Tnuni-t kuu número. Diuni kuu diu-ti.

¹⁸ Diko ni ñayiu tu'a tnu'u ndichi te kaxi ini-i kua'a kada-i cuenta número kit nde'e n-kane nuu mar jan chi numero ijan kuu número ñayiu. Número-ti kuu iñu cientu uni diko iñu.

14

N-ka xita ñn cientu uu diko koon mil ñayiu

¹ Ijan dada n-xini ntuku-da xa nujuiin tkolelu jan Yuku Sión. ñn cientu uu diko koon mil ñayiu xyuku nuu nujuiin-ti. Ntdaa ñayiu ijan xndenee tnee-i diu-t xi'in diu Taa-ro Ianyuux.

² N-teku-da xa nde'e kayu andiu. Ná kuu xa junkoio ndute xika ñn de'va ka'nu ñn nuu dujun kuu. Ná kuu xa ka'ndi hora nde'e kana dau kuu. Diuni kuu ná kuu xa kande titni arpa.

³ N-teku-da xa ka nakuetu ñayiu ñn ndudu xee nuu nukoo Ianyuux silla ka'nu nuu xtuu nkoon kití dana xndaa jan xi'in nuu xyuku oko koon sexa'nu ka kunxa'u jan. Mee ni se n-xeen ña'a Ianyuux xa ku kuu-s da'ya-ia kutuu koio xi'in-ia. Mee ni-s ka kua'a xa nakuetu koio-s ndudu xee ijan. ñn cientu uu diko koon mil-si xa ntdaa-s.

⁴ Ñatu n-ka xini se xyuku ijan ñadi'i. Xndaxio nini-s. Ndeka ña'a tkolelu jan nuu xe'en-ti. N-ka

kaku-s xa ku kuu koio-s kuenda kiu triu a nde'a ketuu ne'e xa ki'na ka-s nakueka ña'a Taa-ro Ianyuux xi'in tkolelu jan.

⁵ Ñayo se ya'a ka xini xa ja'an koio-s tnu'u vete chi xndaxio nini-s.

N-teku Sua xa n-ka ja'an uni ángel

⁶ Te n-xini ntuku-da inka ángel xiko nde dava andiu. Juña'a-ia nuu nandikaa nanditu'u ñayiu xndaxio ñuñayiu nax kada-i xa nanita'u-i. Ná n-ja'an Ianyuux xa dananita'u-ia ñayiu, daa ya'a, te kutuu koio-i xi'in-ia nikava nikuita.

⁷ Xee xa xee n-ja'an ángel. Du'a n-ja'an-ia:

—Koo koio-n xañu'u nuu Ianyuux. Ndadaka'nu koio-ia chi n-xee hora ndadandaa-ia kuechi-n. Mee-ia n-kidava'a andiu, ñuñayiu, mar. Diuni n-xani ini-ia xa kane ndute nuu ñu'u.

⁸ Nu n-ya'a n-ja'an ángel ya'a, te n-ja'an inka ángel:

—N-naa Babilonia. N-naa Babilonia. Ñuu ka'nu n-kuu. Xaxe'e ñayiu Babilonia n-ka kida ñayiu ñuñayiu kuechi.

⁹⁻¹⁰ Ijan dada n-ja'an ángel kuu uni. N-ja'an-ia:

—Ñayiu na juejoon xa kune'e tnuni te'u-i a nda'a-i tna'a tnuni ne'e kit nde'e n-kane nuu mar jan te ndadaka'nu-i-ti xi'in xa kaa ná kaa mee-t jan, kiti ini Ianyuux nuu-i te kada u'u-ia-i. Vichi nda'u ya'a koio-i. Dakee-ia-i nuu azufri koko te kunde'a ña'a ángel, ia ka xinokuechi nuu-ia. Ii-ia. Diuni kunde'a ña'a tkolelu jan.

¹¹ Nduu xakuaa nda'u ya'a koio-i chi n-ka ndadaka'nu-i kit nde'e n-kane nuu mar jan xi'in xa kaa ná kaa kit ijan xi'in xaxe'e xa n-xe kondenee te'u-i a nda'a-i tnuni tna'a tnuni ne'e kit

n-kane nuu mar jan. Nikava nikuuta nda'u ya'a koio-i.

¹² Ñayiu n-kida Ianyuux xa n-ka nduu-i ñayiu ii te ka jandixa-i xa n-ta'u tniui-ia te ka kukanu ini-i Jesús, na kukanu ini na'i-i-ia xa maxku du'a ya'a koio-i.

¹³ Ijan dada n-teku-da xa n-ja'an ntuku nde andiu. Du'a n-ja'an:

—Chidotnuni xa'a: “Ñayiu n-ka kunduu xi'in Ianyuux, te n-ka xi'i-i xaxe'e xa n-ka kukanu ini-i Jesucristu, naka ta'u kuu-i” —kuu xa n-ja'an.

Te n-ja'an Espiritu Ianyuux:

—Joon, ndaa. Ndetatu koio-i; ma kada ka-i tniui Ianyuux chi xá na'a-ia xa yo n-ka kidatniui-i xaxe'e-ia.

Ta'nde triu xi'in uva

¹⁴ N-xini ntuku-da ñin vikó kuixi. Nuu vikó jan nukoo Ia kaa ná kaa ñayiu. Ñu'u corona oro dikii-ia, te ne'e-ia ñin yuchi uxu deen.

¹⁵ N-xini ntuku-da ñnka ángel n-kee veñu'u andiu. Xee n-kana-ia nuu Ia nukoo nuu vikó jan. Du'a xia'an-ia:

—Juan ka'nde-n triu kaa ñuñayiu xi'in yuchi uxu-n, te nakueka-n chi xa n-yichi —kuu-ia, xia'an-ia.

¹⁶ Te n-xe ka'nde Ia nukoo nuu vikó jan triu kaa ñuñayiu xi'in yuchi uxu nunda'a-ia jan.

¹⁷ N-kee ñnka ángel veñu'u io andiu jan, te diuni ñin yuchi uxu deen ne'e-ia.

¹⁸ Ijan dada n-kee ñnka ángel nuu io altar veñu'u jan. Ia ijan ñunuu ñu'ú koko nuu altar io andiu, te xee n-kana-ia nuu ñnka ángel ne'e yuchi uxu deen jan. Du'a xia'an-ia:

—Juan ka'nde uva io ñuñayiu xi'in yuchi uxu-n chi xá n-xichi.

¹⁹ Te n-xe ka'nde ángel ne'e yuchi uxu jan uva io ñuñayiu te n-nataxna'a-ia. N-dakee-ia uva jan nuu ki'ni ñayiu xijan. Xa n-ki'ni-ia uva jan kuu xa kiti ini Ianyuux nuu ñayiu.

²⁰ N-ki'ni-ia uva jan yu'u ñuu, te n-kee niñi nuu ki'ni ñayiu ñuu jan uva. N-nundodo niñi jan nuu ñu'u, te n-xe xee nde yu'u caballu nuu xki'i freno. Uni cientu kilómetro xakani n-nundodo niñi jan.

15

Uxa ángel kada u'u ñayiu xi'in xa io ñuñayiu

¹⁻² N-xini ntuku-da inka vuelta in xa n-xini-da andiu. N-xini-da uxa ángel, ia ka xinokuechi nuu Ianyuux. Ia ya'a kada u'u koio ñayiu uxa ka vuelta xaxe'e xa kiti ini Ianyuux nuu-i, te ma kada u'u koio ka-ia-i. N-xini ntuku-da inka xa n-xini-da. Ña kutnuni nax nga kuu xa n-xini-da jan. Nanga kaa mar kaa. Nanga kaa vidriu kaa, te daka xijan xi'in ñu'ú. Yu'u xa ná kaa mar jan xniñi ñayiu ka dakande arpa n-xia'an Ianyuux. Ñayiu n-ka ndaku nuu kit n-kane nuu mar jan ka kuu-i. N-ndaku-i xa ñatu n-ka nakuetu-i nuu xa kaa ná kaa mee-t. N-ndaku-i xa ña n-xe kondenee número kuu diu-t te'u-i.

³ Ka xita-i canción n-chidotnuni Moisés, se n-xinokuechi nuu Ianyuux xi'in canción kakune'e tkolelu. Du'a ka xita-i:
Taa-ro Ianyuux, Ia kuu Xto'o-da,
mee ni xa va'a kida-n.
Kidandaa-n ntdanditu'u xa kida-n.
Xaxa mee-n ntdanditu'u xa ñatu kua'a ñayiu xa
kada-i kida-n.

Taxnuni-n nuu ntdaa nación ñuñayiu.

Taxnuni-n nuu ntdanditu'u xa io.

⁴ Xaxe'e xa ii-n xee kiu yu'u ña'a ntdaa ñayiu.

Te mayo-i ja'an xa ma ndadaka'nu ña'a-i.

Njuiin xiti ñayiu ntdantu'u nación nuu-n te nakuetu koio-i,

chi jini koio-i xa mee ni xa ndaa kada-n kiu na ndadandaa-n kuechi-i.

Ka kuu-i, ka xita-i.

⁵ Nu n-ya'a xa n-xini-da xa'a te n-xini-da xa nune veñu'u andiu. Xiti veñu'u jan n-xini ntuku-da xatnu n-kidava'a Moisés. Xatnu ijan ñu'u tutu n-kidakutu Ianyuux xi'in ñayiu Israel na n-kida tratu-ia xi'in-i.

⁶ Veñu'u ijan n-ka kee uxa ángel kada u'u ñayiu xi'in xa io ñuñayiu. Xni'no-ia da'ma linu io ndoo te diñu. Duku pechu-ia cinturón oro.

⁷ N-xia'an ñn kit dana kaa jan n-uxa ángel ñn ñn ko'o oro. Dajunkoio koio ángel, ia xinokuechi nuu Ianyuux, xa u'u xñu'u ko'o jan ñuñayiu xaxe'e xa yo kiti ini Ianyuux, Ia daa nga io te nikava nikuita kutuu-ia.

⁸ Xaxe'e xa ndii-ia n-kee ñu'a nuu tuu-ia xa taxnuni-ia, te n-chitu ñu'a jan xiti veñu'u. Ni ñn mayo ndaku xa kiu-i veñu'u jan. Ndena xinokava xa kada u'u uxa ángel jan ñayiu xi'in xa io ñuñayiu, ijan dada kiu ñayiu.

16

N-ka dajuun uxa ángel xa xñu'u uxa ko'o ñuñayiu

¹ N-teku-da xa xee n-ja'an ñn xa n-ja'an nde veñu'u jan. Du'a xia'an xijan nuu uxa ángel jan:

—Jua'an koio te kodo-n xa xñu'u uxa ko'o de ñuñayiu chi yo kiti ini Ianyuux nuu ñayiu.

² N-xoyo ñn ángel xa u'u ñu'u ko'o ne'e-ia ñuñayiu, te n-xe juiñi ndi'yi ññ ntdaa ñayiu xne'e tnuni kit n-kane nuu mar jan. Diuni ñayiu ya'a ka kuu ñayiu n-ka xe juiin xiti nuu xa kaa ná kaa mee kit ya'a te n-ka nakuetu-i nuu-ti. Nde'e xatu ndi'yi jan.

³ N-xodo inka-ia xa ñu'u ko'o ne'e-ia nuu mar te nduu mar jan niñi. Ná kaa niñi ñayiu n-xi'í kaa ndute jan, te ntdaa kit io mar jan n-ka xi'í.

⁴ N-xodo ángel kuu uni xa ñu'u ko'o ne'e-ia de'va nuu xika ndute xi'in nuu kane-té, te n-nduu-té niñi.

⁵ Ijan te n-teku-da xa ja'an ángel yinda'a ndute:

—Taa-ro Ianyuux, Ia daa nga io. Ii-n. Kidandaa-n hora ndadandaa-n kuechi ñayiu.

⁶ Ñayiu ya'a n-ka xa'ni ñayiu n-kida-n xa n-ka nduu-i ñayiu ii xi'in se n-ka ja'an xa n-ja'an-n nuu ñayiu. Te n-ka xatu niñi-i. Xijan kuu xa n-kida-n xa niñi ijan na ko'o koio-i vitna chi xijan kuu ta'u-i.

⁷ Te diuni n-teku-da xa n-ja'an nuu io altar veñu'u jan. Du'a n-ja'an:

—Io va'a xa daa kida-n, Taa-ro Ianyuux chi ndixi kuu Ia taxnuni. Va'a n-kida-n xa n-daya'a-n ñayiu juxtixia chi io kuechi-i.

⁸⁻⁹ Ijan te n-xodo ángel kuu koon xa ñu'ú ko'o ne'e-ia nuu ngandii, te n-kida Ianyuux xa n-teñu'u ngandii ntdaa ñayiu loko. Xaxe'e xa n-kayu ññ-i n-ka jan kui'a-i Ianyuux, Ia tuu andiu chi mee-ia n-kida xa kada u'u ña'a ntdaa xa'a. Diuni kui'a n-ka ja'an-i-ia. Juini daa n-ya'a-i, ko ña

n-ka natu ini-i xa ka kida-i kuechi, ni ña n-ka ndadaka'nu-i-ia.

¹⁰ N-xodo ángel kuu o'on xa ñu'u ko'o ne'e-ia nuu silla kit n-kane nuu mar jan, te n-kunee ntdantu'u ñuu taxnuni-ti. Diko n-ka kanaxiin ñayiu io ntaka ñuu taxnuni-ti xaxe'e xa yo xaxia'an ñii-i.

¹¹ Diuni n-ka jan kui'a-i Ianyuux xaxe'e xa yo nde'e xatu ñii-i nuu iñi ndi'yi. Diuni kui'a n-ka ja'an-i-ia. Juini daa n-ya'a-i, ko ña n-ka natu ini-i xa n-kida-i kuechi.

¹² N-xodo ángel kuu iñu xa ñu'u ko'o ne'e-ia nuu ndute xika de'va ka'nu nani Éufrates, te n-yichi ndute xika de'va jan xa na kua'a ya'a koio se ka taxnuni xa kixi-s. N-ka kee-s do nuu kane ngandii.

¹³ N-xini-da xa n-ka kee iin xaloko yu'u dragón jan xi'in yu'u kit n-kane nuu mar jan xi'in yu'u se n-ka ja'an xa n-ja'an-s tnu'u Ianyuux nuu ñayiu, ko ña ndaa. Na xndaa nrraka xndaa xaloko jan.

¹⁴ Xaloko ijan kida milagru te nadataka koio-i se ka taxnuni nitu'u ñuñayiu xa jantna'a-s kiu ndadandaa Ianyuux kuechi ñayiu.

¹⁵ Te danaa n-ja'an Jesús:

—Kuna'a koio xa dana ini naxee-r. Kada-r ná kida iin ñadu'u chi dana ini naxee-r. Na kada tu'a ñayiu mee-i te na koo tu'a-i ná io tu'a iin ñayiu xa nakueka-i xto'o-i hora naxee-s ve'e-s. Xko ndito-i xakuaa, te ña tava-i da'ma-i. Naka ta'u ñayiu du'a kida, chi ma kujanuu-i chi ma kee vichi-i hora na xe kueka-r-yi.

¹⁶ N-ka nadataka xaloko jan se ka taxnuni iin nuu dandee ñayiu ja'an hebreu Armagedón.

17 N-xodo ángel kuu uxa xa ñu'u ko'o ne'e-ia nuu tachi. Hora ijan ni xee n-ja'an do nuu katuu veñu'u nuu nukoo Taa-ro Ianyuux. Du'a n-ja'an:

—N-kuu vitna.

18 Ijan te n-xeye'e, n-kayu, n-ka'ndi, n-kana dau, te nde'e n-tnaa ñuñayiu. Nde na n-xe kavatuu ñuñayiu xi'in nde vitna ña uun ña dii du'a tnaa.

19 N-ndata nuu ñu'u ñuu ndandi'i ka. Uni pedazo n-kuu. Diuni n-kida u'u Ianyuux ñuu ka'nu nani Babilonia ná n-xani ini-ia, chi yo kiti ini-ia nuu ñayiu ijan. Te n-naa dava ka ñuu ñuñayiu.

20 N-ndoñu'u ntdantu'u isla xi'in ntdantu'u yuku.

21 N-juun ñiñi na'nu ñuñayiu te n-ka ñani ñayiu. Vaa na uu diko o'on kilo vee ñiñi ñiñi n-juun. Kui'a n-ka ja'an ñayiu ñuñayiu Ianyuux xaxe'e xa n-dajuun-ia ñiñi na'nu. Diuni n-ka jan kui'a-i-ia. N-ka jan kui'a-i-ia chi yo nde'e nda'u n-ka ya'a-i. Ñuu ndandi'i ka kuu Jerusalén.

17

N-naa ñá n-xo diko mee-ña

1 Ijan dada n-xee ñiñi ángel ne'e ko'o n-ñu'u xa u'u jan nuu-da te n-ja'an-ia:

—Na kachitnu'u ña'a-r xa kada Ianyuux ñá n-xo diko mee-ña hora na daya'a ña'a-ia juxtixia. Nu mar xi'in nuu ndute xika de'va nukoo-ña.

2 N-ka xo kaa ñayiu xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-i xaxe'e xa daa n-dakua'a ña'a ñá ya'a. N-xo kidakuechi-ña xi'in se ka taxnuni nuu ñayiu ñuñayiu —kuu-ia.

3 Ijan dada ndeka-ia anu-da jua'an nuu ñayo ñayiu io te ñatu nga juun dau. Ijan n-xini-da ñiñi ñá

yodotuu ñin kit nde'e. Kue'e-ti, te kue'e ñiu-ti io. Ñii-ti xndeyuku ñiu-ti. Tnu'u ka ja'an ñayiu hora ka jan kui'a-i lanyuux yodotnuni ñii-ti. Xijan kuu ñiu-t. Uxa ñiki-t io, te uxi ñiki-t.

⁴ Da'ma kue'e ndijin ñdi'i xi'in da'ma kue'e ni'no ñá ijan. N-kukutu-ña ñiki oro, ñiki yuu yo ya'u xi'in ñiki perla. Ñiuni tna'a xijan ñu'u dujun ñda'a-ña. Ñda'a kua'a-ña ne'e ñin ko'o oro ñu'u xa kui'a kaa. Kuenda ñiu yika kuechi n-kida-ña xi'in seyii kuu xa ñu'u ko'o oro ñunda'a-ña. Yo kue'e kuechi n-kida-ña. ñin xa januu kuu xijan.

⁵ Te'u-ña ndenee ñiu-ña. Du'a yodotnuni: “Ñayo kutnuni ini nax kuu xa yodotnuni te'u-ña. Kuenda ñiu ñayiu ñuu ka'nu Babilonia n-ka dane'e ntaka ñava ka ñadi'i xa ñiko-ña mee-ña kuu-ña. Ijan kuu nuu vaxi ñdantuu'u xaloko xadu'a xanee xayichi kuu ñuñayiu.”

⁶ N-xa'ni ñá ijan ñayiu n-kida lanyuux xa n-ka nduu-i ñayiu ii xaxe'e xa n-kukanu ini-i Jesús. N-xi'i-ña ñii-i, te n-xini-ña. Yo ñde'e n-yu'u anu-da xa n-xini-da-ña.

⁷ Ijan n-ja'an ángel jan nuu-da:

—¿Ñakuenda yu'u-n? Na kachitnu'u ña'a-r nax kuu ñadi'i xi'in kit ñde'e ñdido ña'a, kit io uxa ñiki-t te io uxi ñiki-ti n-xini-n jan.

⁸ N-xio kit ñde'e ijan, ko ña yoo ka-t io vitna. Xa kuyatni kane ntuku-t nua, te ijan nga naa-t xa ma kundito ka-t. Ñayiu ñatu yodotnuni ñiu-i nuu libru yodotnuni ñiu ñayiu kundito ñikava ñikuita ñde na n-xe kavatuu ñuñayiu, kue'e xa kani ini koio-i hora na jini ntuku-i kit n-xio antes, kit ña yoo ka tuu, kit kixi ñnka vuelta jan.

⁹ Ñiko ni ñayiu kaxi ini kutnuni ini xa'a. Uxa ñiki

kit nde'e jan kuu uxa tnduu nuu nukoo ñá ijan. D̄iuni ka kuu uxa seȳi.

¹⁰ O'on-s xá n-ka taxnuni, te ñatuka ka taxnuni-s. ñin-s taxnuni vitna te ñnka-s ta kixi ka xa taxnuni-s. Kixi-s xa taxnuni-s, ko xaku ni tiempo taxnuni-s.

¹¹ Kit nde'e n-xo tuu te ña yoo ka-t tuu, kandijun nga taxnuni-t na ya'a xa taxnuni nduu se ijan. Xi'in nde kit ya'a n-ka kuu una tna'a se ijan. Kixi ntuku-t, ko xa ijan nga naa-t kixi ntuku-ti.

¹² Uxi ndiki kit n-xini-n kuu uxi se taxnuni koio, ko ta taxnuni ka-s. Taxnuni koio-s xi'in kit nde'e, ko ñin hora ni.

¹³ Kada ñnuu uxi se taxnuni koio xa tetutniu-s kit nde'e jan xa taxnuni-ti.

¹⁴ Nujuiin xi'in koio se ya'a xi'in kit ijan te jantna'a koio-s xi'in tkolelu jan xi'in ñayiu ka kukanu ini ña'a. N-kaxi Ianyuux ñayiu ya'a, te n-kida-ia xa n-ka tekui nax kada koio-i xa nanita'u-i. N-ndaku tkolelu jan nuu-s chi taxnuni-ti nuu nttaa se ka taxnuni, te d̄iuni kunxa'nu-ti nuu nttaa-s.

¹⁵ Ijan te n-ja'an ka ángel nuu-da:

—Mar n-xini-n, nuu nukoo ñadi'i n-xo diko mee-ña kuu nandikaa nanditu'u ñayiu ñuñayiu.

¹⁶ Jini u'u nttaa ndiki kit nde'e xi'in mee kit n-xini-n jan ñadi'i n-xo diko mee-ña. Jendee koio xijan xi'in kit ijan nttaa xa neva'a-ña. D̄iuni taxvichi ña'a koio xijan xi'in kit ijan, te kaxi koio xijan dava kuñu-ña, te dava teñu'u-t.

¹⁷ Daa n-juini Ianyuux xa kada koio ña'a xijan xi'in kit ijan. D̄iuni n-juini-ia xa kada ñnuu koio xijan xa tetutniu-i kit nde'e jan xa taxnuni-ti. Taxnuni-t. Ndena ñin tna'a nttaa xa n-ja'an Ianyuux xa ya'a; ijan dada ma taxnuni ka-ti.

18 Ñá n-xini-n jan kuu ñuu ka'nu ka taxnuni nuu ntdantu'u ñuu ñuñayiu.

18

N-naa Babilonia

¹ Nu n-ya'a xa n-xini-da ñadi'i jan, ijan dada n-xini-da ñin ángel taxnuni nuu ñayiu ñuñayiu vax juun andiu. N-koko ñuñayiu chi ndii-ia.

² Xee kana-ia. N-ja'an-ia:

—Naa ñuu ka'nu Babilonia. Naa ñuu ka'nu Babilonia. Kue'e xaloko koo ijan. Kutuu-i ijan chi ijan ku kuu ve'e-i. Kue'e kit ka ndava ka xini u'u ñayiu koo ñuu ijan.

³ Naa Babilonia chi ñayiu ñuu ijan n-dane'e ñayiu ntdantu'u nación ñuñayiu xa kava-i xi'in ñayiu ñatu kuu ñadi'i-i a yi-i. Ná kuu anu ñin se n-xini ndidi' xa ko'o-s, daa ka kuu anu-i xa kada-i xijan. Ka kidakuechi se ka taxnuni ntaka dava nación xi'in ñadi'i Babilonia jan. Se ka xeen te ka nadiko-s nitu'u ñuñayiu, yo n-ka kukuika-s xa ka najueen-s te ka nadiko-s ndatniu nuu ñayiu ñuu Babilonia jan —kuu ángel, n-ja'an-ia.

⁴ N-teku ntuku-da xa n-ja'an andiu. N-ja'an:

—Ta kee koio ndo'o, ñayiu ka kuu da'ya Ianyuux, ñuu dian na ña'a kada koio-n kuechi ka kida-i. Ta kee koio xa maxku nda'u ya'a koio-n ná nda'u ya'a ñayiu dian hora na kada u'u Ianyuux-yi.

⁵ Nde andiu nde'a-ia xa ka kida-i. Xini-ia nttaa xaloko ka kida-i.

⁶ Kada u'u koio-n ñayiu n-ka kida u'u ña'a. Nde'e ka kada u'u-n-yi. Ñayiu n-ka kida u'u ña'a ñin vuelta, uu vuelta kada u'u-n-yi. Dandena koio-n xa n-ka kida ña'a-i.

⁷ Xaxe'e xa nde'e n-ka ku i'ni-i xi'in tvini-i xi'in xaxii-i, xijan kuu xa nde'e kada u'u-n-yi. Kada koio-n xa nda'u na ya'a-i. Diuni kada koio-n xa na kuko'yo ini-i. Xko ja'an mee xko ja'an in ñá kuu kuenda kiu ñuu Babilonia. Du'a xko ja'an-ña: “Kuu-ro ñá taxnuni. Ndito yii-ro, ñatu n-xi'í-te. Ña kuko'yo ini-ro.”

⁸ Xaxe'e xijan nda'u ya'a ñayiu ñuu dian. Kuu tnama. Koo xa ko'yo ini. Kayu ñuu dian. Te kuú koio-i. Idii ni kiu ya'a koio-i ntdaa xijan. Daya'a ña'a lanyuux juxtixia xaxe'e xa taxnuni-ia.

⁹ Na jini se ka taxnuni ntaka ñuu ñuñayiu n-ka kidakuechi xi'in ñadi'i kuu Babilonia jan xa kane ñu'a ñuu-ña xa kayu, nda'i koio-s. Kue'e tvini n-ka xe ju'un-s xi'in-ña xa n-ka xo xeen-s ndatniu yo ya'u n-ka xo neva'a-s xi'in-ña.

¹⁰ Xika kunujuiin koio-s xa na ña'a nda'u ya'a koio-s ná ya'a ñayiu ñuu ijan, te juña'a tna'a-s:

—Naka nda'u n-ya'a ñayiu Babilonia. Naka nda'u n-ya'a ñuu ka'nu jan. N-xo taxnuni ñuu jan n-kuu. Idii ni hora nda'u n-ka ya'a-i xa n-ka ya'a-i juxtixia.

¹¹ Hora na jini se ka xeen te ka nadiko-s, diuni kuko'yo ini-s te nda'i koio-s xaxe'e ñuu ijan chi mayo ka jueen xa ka diko-s.

¹² Xa ka diko-s kuu oro, plata, yuú vili xndaa yo ya'u, perla, da'ma linu, da'ma seda, da'ma tndee ndijin ndi'i, da'ma kue'e yo ya'u, xi'in ntdantu'u nuu yutnu vili xe'en, yutnu yo ya'u, bronce, hierro, marmol, ndatniu marfil du.

¹³ Ka diko-s canela xi'in ntaka xa keé nuu ndeyu, duxa tnuu, duxa kuixi, yuchi vili xe'en, vinu, aciti, yuchi triu, mee triu du. Ka diko-s ngutu, tkachi,

caballu, carreta du. Dɨuni ka diko-s se kadatniu du'a.

¹⁴ Te ja'an koio-s nuu ñayiu ijan:

—Ma kaxi ka-n xavidi daa n-xo tna ini-n. Mayo ka-n kuneva'a xa yo ya'u, ni ma kukutu ka-n xa yo ya'u. Ma uun ka ni'i-n xijan.

¹⁵ N-ka kukuika se ijan xaxe'e xa yo n-ka xo xeen ñayiu Babilonia ndatniu-s jan. Xika kunujuiin koio-s xa na ña'a nda'u ya'a koio-s ná ya'a ñayiu ñuu ijan. Kuko'yo ini koio-s te nda'i-s.

¹⁶ Na ya'a xijan, juña'a tna'a-s:

—Ñayiu ijan n-xo ndixi da'ma linu va'a, da'ma tndee ndijin ndi'i xi'in da'ma kue'e yo ya'u. N-ka xo kukutu dujun-i, nda'a-i, diki-i diki oro, yuú vili xndaa te ya'u xi'in perla.

¹⁷⁻¹⁸ Idii ni hora n-naa ntdanditu'u xa yo ya'u jan te ña tuu ka.

Hora na jini se dakaka barcu xi'in ñayiu ndido-i xi'in se ka xata da'ma xa kaka-i xi'in dava se ka kidatniu xiti barcu jan xa kane ñu'a xa kayu ñuu jan, xika kunujuiin koio-s tuku te kana koio-s:

—Ni ñin ñuu ñatu n-xo xee ñuu ka'nu ijan.

¹⁹ Yo kuko'yo ini-s te nda'i-s xaxe'e ñuu ijan. Te kodo koio-s ñu'u yuchi diki-s. Kana koio-s:

—Naka nda'u n-ya'a ñayiu Babilonia. Naka nda'u n-ya'a ñuu ka'nu jan. Ntdaa se ka kuu xto'o barcu n-ka kukuika xaxe'e xa yo n-ka xo xeen ñayiu ñuu kuika jan xa n-ka diko-s. Idii ni hora n-naa ntdanditu'u xa yo ya'u n-xio ijan te ña tuu ka —kachi koio-s.

Te n-ja'an:

²⁰ —Na kuvete ia xndaxio andiu. Na kuvete ñayiu n-kida lanyuux xa n-ka nduu-i ñayiu ii. Na kuvete

se n-tunda'a ña'a Jesús xa kada koio-s tni-u-ia. Na kuvete se n-ka xo ja'an tnu'u Ianyuux nuu ñayiu. Na kuvete koio-s ntdaa-s chi n-daya'a Ianyuux juxtixia ñayiu ñuu ijan xa n-dandena-a-ia xa n-ka kida ña'a-i.

²¹ Ijan n-ndone'e ñn ángel ndaku ñn toto ka'nu longo kaa ná kaa yodo molino. N-dajane ni'no-ia nuu mar te n-ja'an-ia:

—Du'a dajane Ianyuux ñuu ka'nu Babilonia te ma uun ka jini ñayiu ñuñayiu ñuu ijan chi naa.

²² Ma uun ka teku ñayiu xa kande arpa ñuu ijan. Mayo ka teku xa tiu ñayiu flauta, ni xa tiu ñayiu strompeta. Mayo ka teku xa kata ñayiu, ni xa tiu; ni xa kande mayo ka-i teku. Ma koo ka ñayiu kadava'a ntaka ndatni-xetni-ro. Ndongoo-i naa. Ma uun ka teku ñayiu xa ku kurrí molino.

²³ Ma ku koko ka luz xiti ñuu, ni xiti ve'e. Mayo ka teku xa ku kuvaa viko tnunda'a. N-ka xo kunuu ñayiu ñuu ijan xa n-ka xo xeen-i te yo n-ka xo diko-i ntaka ndatni. Yo n-ka xo danda'u-i dava ka ñayiu ñuñayiu, te n-ka xo chibruju-i-yi.

²⁴ Ñayiu ñuu ka'nu ya'a n-ka xa'ni ñayiu n-kida Ianyuux xa n-ka nduu-i ñayiu ii. Dava ñayiu n-ka xa'ni-i jan n-ka xo ja'an xa n-xo ja'an Ianyuux nuu-i. Te xaxe'e-i n-ka xa'ni ñayiu ñuñayiu ndiyi.

19

¹ Nu n-ya'a xa n-teku-da xa'a, n-teku-da xa kue'e ñayiu ka kuvaa andiu. Du'a ka ja'an-i:

Na nakuetu-ro nuu Ianyuux,
chi mee-ia n-dakaku ña'a.

Io va'a ni xa taxnuni-ia nuu ntdaa ñayiu ñuñayiu.

Io va'a ni xa yinda'a-ia ntdaa xa io.

² Io va'a xa n-daya'a-ia juxtixia ñadi'i n-xo diko mee-ña.

Diu ñá ya'a n-dakua'a ñayiu ñuñayiu xa kava koio-i xi'in ñayiu ñatu n-tnunda'a xi'in-i.

N-danaa Ianyuux ñayiu ñuu ijan xa n-dandena-a-ia xa n-ka xa'ni ñayiu jan ñayiu n-ka xinokuechi nuu-ia.

³ N-kuvaa ntuku ñayiu inka vuelta andiu. Ka ja'an-i:

Na nakuetu-ro nuu Ianyuux.

Ñikava ñikuita ku junu ñu'a ñuu Babilonia.

⁴ N-ka xe juin xiti ntuku oko koon sexa'nu ka kunxa'nu xi'in nkoon kit dana xndaa jan nuu nukoo Ianyuux xaxe'e xa taxnuni-ia te n-ka ndadaka'nu koio-s xi'in-ti-ia. Te ka ja'an-s xi'in-ti:

—Daa na koo. Na nakuetu-ro nuu Ianyuux.

⁵ Te nde nuu nukoo Ianyuux nuu silla-ia n-teku-da n-ja'an:

Ndo'o ñayiu ka xinokuechi nuu Ianyuux te ka yu'u-n nuu-ia, ndadaka'nu koio-ia.

Ka kuu-n ñayiu dakuu nga a ka kuu-n ñayiu ndandi'i,
ndadaka'nu koio-ia.

Viko tnunda'a tkolelu

⁶ Diuni n-teku-da xa ná nga kuu xa kue'e ñayiu kuvaa. Ná nga kuu xa kayu ndute ka'nu junkoio ni'no ñin nuu dujun a ná kuu xa nde'e ni'i donda'a juan nu'u hora kana dau kuu. N-ja'an ntdaa xijan: Na ndadaka'nu-ro Ianyuux, chi taxnuni-ia nuu ntdanditu'u ñayiu, te yinda'a-ia ntdaa xa io.

⁷ Na kudi ini-ro. Na kuvete-ro.

Na nakuetu-ro nuu-ia chi n-xee hora tnunda'a tkolelu.

Xa n-kida tu'a dichi koo xi'in-ti mee-i xa tnunda'a-i xi'in-ti.

⁸ N-xejeon Ianyuux xa kukutu dichi jan da'ma linu va'a io ndoo, te diñu.

Da'ma linu io ndoo kuu xava'a n-ka kida ñayiu ka kuu da'ya Ianyuux.

Ka kuu xijan.

⁹ Ijan te n-ja'an ángel jan nuu-da:

—Chidotnuni tnu'u ya'a: “Naka ta'u ñayiu n-ja'an ña'a Ianyuux xa kixi-i viko kada-ia chi tnunda'a tkolelu. Tuu nga n-kida tu'a-ia xa kaxdini koio-i xi'in-ia. Ñadu tnu'u vete kuu chi ñin xa ndaa kuu; tnu'u Ianyuux kuu.”

¹⁰ Te n-xe juiin xiti-da nuu-ia xa nakuetu-da nuu-ia, te n-ja'an-ia:

—Ña'a, maxku daa kada-n chi diuni xinokuechi-r nuu Ianyuux ná ka xinokuechi ndo'o xi'in ntaka ñani-n nuu-ia. Ka najani ñayiu ijan xa n-kida Jesús xi'in xa n-ja'an-ia nuu ñayiu. Nakuetu nuu Ianyuux. Nani n-kida Espíritu-ia xa n-ka ja'an se n-ka ja'an nuu ñayiu xa n-ja'an Ianyuux, dani kida-ia vitna xa kakune'e ñayiu xa n-ja'an Jesús.

Ia yodo ñin caballu kuixi

¹¹ Ijan dada n-xini-da xa nune ntuku andiu, te diuni n-xini-da ñin caballu kuixi. Ná kaa ñin seyii kaa Ia yodo-ti. Xa n-ja'an-ia xa kada-ia, xijan kada-ia; ñatu vete-ia. Kida ndaa-ia hora ndadan-daa-ia kuechi ñayiu. Ñadu nax kuu xa jantna'a-ia xi'in Kui'na chi xaxe'e xa kida-i kuechi.

12 Ná kuu yañu'u kuu nduchi nuu-ia. Titni corona ñu'u ñiki-ia, te ndenee ñu-ia corona jan. Ñayo xini nax nani-ia. Mee ni-ia xini.

13 Diuni ni'no-ia da'ma n-kendaxi nuu ñiñi. Diu-ia kuu Tnu'u Ianyuux.

14 Xndijun ña'a ia ka kuu soldado io andiũ xyodo caballu kuixi. Xni'no-ia da'ma kuixi linu io ndoo te va'a.

15 Kee ñin espada deen yu'u Ia ni'no da'ma n-kendaxi nuu ñiñi jan, te xijan juetniu-ia xa datnukue'e-ia ñayiu ñatu ka kuu da'ya-ia. Nde'e kundeka-ia-i hora na taxnuni-ia nuu-i. Ná kida-ro hora ka xadi-ro uva xa kee ndudi, daa kada Ia taxnuni nuu ntdaa xa io andiũ xi'in ñuñayiu ñayiu ijan xaxe'e xa yo kiti ini-ia nuu-i.

16 Da'ma-ia xi'in nuu tkajan-ia ndenee ñu-ia. Du'a yodotnuni: “Ia taxnuni nuu ntdaa se ka taxnuni. Ia kunxa'nu nuu ntdanditu'u se ka kunxa'nu.”

17 Diuni n-xini-da xa nujuiin ñin ángel nuu ngandii. Xee kana-ia nuu ntdaa kiti ka ndava andiũ. Du'a xia'an-ia:

—Nataka koio chi kaxdini-n xa n-kida tu'a Ianyuux. Tuu nga n-kida tu'a-ia xa kaxdini koio-n.

18 Ne'e. Kaxi koio-n kuñu se n-ka taxnuni, kuñu soldado, kuñu se unu nde'e xa jantna'a-s, kuñu caballu, kuñu se n-ka xo yodo-ti du. Kaxi koio-n kuñu ñayiu ña yoo na xto'o, kuñu ñayiu n-kidatniu du'a nuu xto'o-i, kuñu ñayiu dakuu nga, kuñu ñayiu ndandi'i du.

19 Te n-xini-da xa n-ka nataka kit nde'e jan xi'in se ka taxnuni ñuñayiu xi'in se ka kuu soldado-s xa jantna'a koio-s xi'in Ia yodo caballu jan xi'in ia xndeka tna'a xi'in-ia.

²⁰ N-ka tñii-ia kit nde'e jan xi'in se n-ka ja'an vete xa ka kuu-s se ka ja'an nuu ñayiu xa n-ja'an Ianyuux, te n-ka chindi'u-ia-s. N-xo kida se n-ka xo ja'an vete jan milagru n-xo nde'a kit nde'e jan. Xaxe'e xa n-xo kida-s milagru n-xo danda'u-s ñayiu xne'e tnuni kit nde'e jan, te n-ka xe juiin xiti-i nuu xa kaa ná kaa kit nde'e jan. N-dakee ndito Ianyuux kit nde'e jan xi'in se n-ka xo ja'an vete xa ka kuu-s se n-ja'an nuu ñayiu xa n-ja'an Ianyuux nuu kayu azufri. Ná ka'nu ñin laguna ka'nu ñu'u jan.

²¹ Xi'in espada kee yu'u Ia yodo caballu jan n-xa'ni-ia dava ka se n-ka kendoo xi'in espada kee yu'u-ia, te n-ka xaxi kit ka ndava kuñu se ijan xa nde n-ka chitu xiti-ti.

20

Ñin mil kuia kutñii kiti kuu dragón

¹ Ijan dada n-xini-da inka ángel vax juun andiu. Nunda'a-ia ñin cadena ka'nu xi'in ndakaa najaan yu'u nua ña xe ndi'i.

² N-tnii-ia dragón jan, te n-tetñii-ia-ti cadena nunda'a-ia. ñin mil kuia kutñii-ti. Kit ijan kuu koo ka'nu xana'a, te dani io-t. Diuni kuu-t Kui'na. Diuni kuu-t Satanás.

³ N-dakee-ia-ti nua ña xe ndi'i jan. Va'a n-xadi-ia yu'u-i te n-tenee-ia sellu-ia yu'u-i xa maxku kane-ti xa kutuu-t ñin mil kuia te danda'u-t ñayiu. Ijan dada natava-ia-ti te dayaa-ia-ti xa kuikonuu-t xaku nga kiu.

⁴ Ijan dada n-xini-da ñayiu ka taxnuni xtuu nuu silla. N-kida Ianyuux xa daya'a-i juxtixia ñayiu. Diuni n-xini-da anu ñayiu n-ka kendodo diki

xaxe'e xa n-ka kakune'e-i xa n-ja'an Jesús xi'in xa n-ja'an Ianyuux. Ka kuu-i ñayiu ña n-ka xe juiin xiti nuu kit nde'e jan xi'in nuu xa kaa ná kaa mee-t jan xa nakuetu koio-i. Diuni ña n-xejoon-i xa nkondenee tnuni tna'a tnuni ne'e dragón jan te'u-i a nda'a-i. N-xini-da xa n-ka nandoto ñayiu ijan, te taxnuni koio-i xi'in Jesucristu ñn mil kuia.

⁵ Ñayiu ya'a ka kuu ñayiu ki'na nuu ki'na vii n-ka nandoto. Nandoto koio dava ka ñayiu n-ka xi'í, ko hora na chitu ñn mil kuia jan.

⁶ Ta'u n-ka kuu ñayiu ki'na nuu ki'na vii n-ka nandoto ya; ma kuú ka-i inka vuelta. Dutu junukuechi nuu Ianyuux xi'in nuu Jesucristu kuu kuu koio-i. Te taxnuni-i xi'in-ia ñn mil kuia.

N-dajane ni'no Ianyuux Kui'na nuu koko azufri

⁷ Hora na chitu ñn mil kuia kane Kui'na nua nuu yindi'u-i te yaa-i.

⁸ Jin danda'u-i ñayiu ntdaa nación ñuñayiu. Nde ñayiu Gog xi'in Magog jin danda'u-i. Dataka-i ñayiu ijan xa jin jantna'a-i xi'in ñayiu ka kuu da'ya Ianyuux. Ná kue'e ñu'u kuchi io yu'u mar kue'e ñayiu taka ijan.

⁹ Kandeka-i ñayiu n-dataka-i nitu'u ñuñayiu ji'in ñuu nuu xndaxio ñayiu kuu da'ya Ianyuux, te naduku nduu-i xi'in-i ñuu ijan, ko juun ñu'ú nde andiu te kayu koio-i. Ñayiu ñuu ijan kuu ñayiu xemani Ianyuux.

¹⁰ Dajane ni'no Ianyuux Kui'na nuu koko azufri. Ná ka'nu ñn laguna, ka'nu nuu koko azufri jan. Xaxe'e xa danda'u-i ñayiu, xijan kuu xa ijan keé-i. Keé-i nuu n-keé kit nde'e jan xi'in se n-ka ja'an vete xa ka kuu-s se ja'an nuu ñayiu xa n-ja'an

Ianyuux. Níkava níkuita nda'u ku ya'a koio-i ntdaa-i ijan.

N-ndadandaa Ianyuux kuechi ñayiu n-ka xi'í

¹¹ Ijan dada n-xini-da ñin silla kuixi ka'nu xi'in Ia nukoo nuu-tnu te hora ijan n-ndoñu'u ñuñayiu xi'in andiu. N-xo nde'a-ia xa n-ka ndoñu'u xijan.

¹² Te n-xini-da ñayiu n-ka xi'í xniñi yatni nuu nukoo silla kuixi ka'nu jan. Nandíkaa nanditu'u ñayiu n-ka xi'í xyuku ijan. Nani xyuku ñayiu dakuu nga dani xyuku ñayiu ndandí'i. N-ka nandíka tutu xtuni'no io andiu nuu xyodotnuni nax n-ka kida ñayiu, te n-ka kundaa kuechi-i ná xyodotnuni nuu tutu jan. Dìuni nandíka ñnka ntuku tutu tuni'no nuu xyodotnuni diu ñayiu kutuu xi'in Ianyuux níkava níkuita.

¹³ N-ka nane ñayiu n-ka nduxi nuu mar. N-ka nane ndiyi n-ka yínduxi nuu ñu'u. Dìuni n-ka nane ndiyi n-ka keé andea. Ntdaa-i n-ka nandoto, te n-ka kundaa kuechi-i ná xyodotnuni nuu tutu jan.

¹⁴ Ijan dada n-dakee da'u ni-ia xa kida xa xi'í-ro nuu nu'u koko. Na ka'nu ñin laguna ka'nu nuu n-dakee-ia xijan. Dani n-dakee-ia tnduu xi'in ñu'u nuu n-ka kaa ndiyi nuu nu'u koko jan. Ijan kuu nuu kuú koio ñayiu ñnka vuelta.

¹⁵ Dìuni dakee-ia ñayiu ña tuu na diu xyodotnuni nuu tutu tuni'no nuu xyodotnuni diu ñayiu kutuu xi'in-ia níkava níkuita.

21

Andiu xee xi'in ñuñayiu xee

¹ Ijan dada n-xini-da andi'u xee xi'in ñuñayiu xee. Andi'u xi'in ñuñayiu io vitna n-ndoñu'u. Diuni n-naa mar.

² Te n-xini-da inka Jerusalén xee. Ñuu ii kuu. N-xini-da xa vax juun ñuu jan nde andi'u nuu tuu Ianyuux. Ná n-kukutu novia n-kukutu ñuu jan.

³ N-teku-da xa xee ja'an nde nuu nukoo silla ka'nu Ianyuux. Du'a n-ja'an:

—Tuu Ianyuux xi'in ñayiu ñuñayiu vitna. Kutuu ka'nu-ia xi'in-i. Ku kuu-i da'ya-ia, te Ianyuux-yi kuu-ia.

⁴ Mayo ka-i nda'i. Mayo ka-i kuú, ni mayo ka-i kuko'yo ini. Ma kaxia'an ka ñn nuu xaxia'an. Ma ku kuu ka na n-xo kuu ñuñayiu.

⁵ N-ja'an Ia nukoo nuu silla ka'nu nuu-da:

—Kunde'a xa ndadava'a xee-r ntdaa xa io. Chi-dotnuni xa na ja'an-r chi xandaa kuu. Io xa jandixa-n xa'a chi jin tna'a ná n-ja'an-r.

⁶ Ijan dada n-ja'an ka-ia:

—Xa io vitna. Ru'u kuu Ia daa nga io, te kutuu-r nikava nikuita. Ñayiu yichi ndute, juña'a nga-r ndute ko'o-i xa na kutuu-i nikava nikuita. Kane mee ndute ijan.

⁷ Ñayiu na ndaku nuu Kui'na, ko'o-i nte ya'a chi nte ya'a kuu ta'u-i. Ianyuux-yi ku kuu ña'a te ku kuda'ya-r-yi.

⁸ Dakee-r ñayiu yu'u xa ja'an-i xa kukanu ini ña'a-i xi'in ñayiu ñatu ka kukanu ini ña'a xi'in ñayiu kida xaloko xadu'a nuu koko azufri. Diuni dakee-r ñayiu ka xa'ni ndiyi xi'in ñayiu xndaa xi'in ñayiu ñatu n-tnunda'a xi'in-i, ñayiu ka kuu brujo, ñayiu ka nakuetu nuu Ianyuux n-ka kidava'a mee-i xi'in ñayiu vete nuu koko xijan. Ná ka'nu ñn laguna

ka'nu nuu koko ñu'u jan. Ijan kuu nuu kuú-i ìnka vuelta.

⁹ Ìnka ntuku vuelta n-xini-da ìin ángel nunda'a ko'o n-ñu'u xa n-kida u'u ñayiu ñuñayiu jan. N-ja'an-ia nuu-da:

—Ne'e na dande'a ña'a-r novia tnunda'a xi'in tkolelu.

¹⁰ Ijan dada n-tu ini-da xa ndeka ña'a-ia jua'an ìin yuku ka'nu te dujun. Te n-dande'a ña'a-ia ñuu ìi Jerusalén. N-xini-da xa vax juun xijan andi'u nuu tuu lanyuux.

¹¹ Ndiì lanyuux ñuu jan. Ná diñu yuú yo ya'u diñu ñuu jan. Ná diñu yuú kuu jaspe xi'in cristal diñu.

¹² Naduku nduu ìin nama ka'nu te dujun ñuu jan. Io uxi uu ye'e-i. Ntna'a ye'e jan ndenee di'u ìin da'ya yì Israel, se ka kuu xixitna-ro. Di'uni xnii ìin ìin ángel ntna'a ye'e jan.

¹³ Uni ye'e jan nde'a do nuu kane ngandii, te uni nde'a do norte. Uni ka ntuku nde'a do sur te uni ka nde'a do nuu keé ngandii.

¹⁴ Io uxi uu cimientu nama ñuu jan. Ntna'a cimientu jan xndenee di'u ìin se n-tunda'a ña'a Jesús, Ia kuu tkolelu.

¹⁵ Ne'e ángel n-ndatnu'u xi'in-da ìin vara oro xa chiku'a-ia nama naduku nduu ñuu jan.

¹⁶ N-chiku'a-ia ñuu jan xi'in vara ne'e-ia, te n-xini-da xa uu mil uu cientu kilómetro ne'e xa kani. Nani ne'e xa kani ne'e xa ndika xi'in xa dujun.

¹⁷ Ijan dada n-chiku'a ntuku-ia ìnka vuelta nama jan, te n-xini-da xa uni diko o'on metro ne'e xa kojón. Ná chiku'a roo xa kuu-ro ñayiu ìin xa chiku'a-ro daa n-kida-ia.

¹⁸ Yuú kuu jaspe kuu nama ñuu jan, te mee ni oro nini kuu ñuu jan. Ná kaa vidriu kaa nama jan.

¹⁹ Nandikaa nanditu'u yuú yo ya'u xndeyuku cimientu nama jan. ñn cimientu jan xndeyuku jaspe. ñnka cimientu xndeyuku yuú kuu zafiro. ñnka ntuku cimientu jan xndeyuku yuú kuu ágata. Xa kuu koon xndeyuku yuú kuu esmeralda.

²⁰ Xa kuu o'on xndeyuku yuú kuu sardónice. Xa kuu iñu xndeyuku yuú kuu cornalina. Xa kuu uxa xndeyuku yuú kuu crisólito. Xa kuu una xndeyuku yuú kuu berilo. Xa kuu ñn xndeyuku yuú kuu topacio. Xa kuu uxi xndeyuku yuú kuu crisopraso. Xa kuu uxi ñn xndeyuku yuú kuu jacinto. Cimientu kuu uxi uu xndeyuku yuú kuu amatista.

²¹ Naa ñn ñn yutnu ye'e jan kuu ñn ñn perla, te mee ni oro nini kuu ichi ka'nu katuu xiti ñuu jan. Ná kaa vidriu kaa.

²² Ni ñn veñu'u ña n-xini-da xiti ñuu jan. Ñatuka ka ndoñu'u ñayiu veñu'u xaxe'e xa xtuu-i xi'in Ianyuux, Ia kuu Xto'o-ro Ia taxnuni nuu ntdaa xa io. Diuni xtuu-i xi'in tkolelu jan.

²³ Ña tuu nax juun ñuu ijan ngandii, ni yoo xa kukanda ñuu jan chi Taa-ro Ianyuux xi'in tkolelu ndii ijan.

²⁴ Kanda nuu kuikonuu koio ñayiu ntaka nación kutuu ijan chi ndii-ia ñuu jan. Nakuetu koio se ka taxnuni xi'in ñayiu ya'a nuu Ianyuux xi'in nuu tkolelu jan ijan.

²⁵ Ni ñn ye'e nama naduku nduu ñuu jan ma kundi'u chi nuncas ñatu kunee ñuu ijan.

²⁶ Ná ka najuen tnu'u ñayiu ñuñayiu Ianyuux ya'a, daa najuen tnu'u koio-i-ia ijan. Ná ka

nakuetu-i nuu-ia ñuñayiu ya'a, daa nakuetu-i nuu-ia ijan.

²⁷ Ma kiu ñayiu ñatu n-ku ii ijan. Ni ñayiu vete, ni ñayiu kida xaloko xadu'a, ma kiu ijan. Diko ni ñayiu xyodotnuni diu libru tkolelu jan kiu koio ñuu xee jan.

22

Vax kuyatni kiu xixi ntuku Jesús inka vuelta ñuñayiu

¹ Ijan dada n-dande'a ña'a ángel jan ndute kindi xika de'va. Kee-té ka'a silla nuu nukoo lanyuux xi'in Jesús xa ka taxnuni-ia. Ndute ko'o-ro xa kutuu-ro ñikava ñikuíta xi'in-ia kuu-té.

² Dava ichi ka'nu xiti ñuu jan ni'no de'va nuu xika ndute jan. Nduu lado yu'u de'va jan nukoo ñin yutnu juun xavidi kaxi-ro xa kutuu-ro xi'in lanyuux ñikava ñikuíta. Ntna'a yoo juun xavidi-tnu. Va'a vixi-tnu jan xa mayo ka ñayiu ntakantu'u nación tna'a kue'e.

³ Ijan mayo ñayiu jan u'u inka ñayiu. Ijan kuu nuu xtuu lanyuux xi'in tkolelu silla-ia, te nakuetu koio ñayiu ka xinokuechi nuu-ia nuu-ia.

⁴ Kunde'a ñayiu jan-ia te kundenee diu-ia tnee-i.

⁵ Ñatu kunee ijan. Ma juetniu ka ñayiu kutuu ijan candil, ni ñatu ndoñu'u-i ngandii chi mee lanyuux ndii ijan. Ñikava ñikuíta taxnuni koio ñayiu kutuu ijan.

⁶ Te n-ja'an ka-ia nuu-da:

—Na jandixa ñayiu ntdaa xa'a chi xandaa xakuíti xa ñin tna'a. Xandaa kuu. Ia n-xian tnu'u se n-ka ja'an nuu ñayiu xa n-ja'an lanyuux n-ja'an nuu-r nax koo. Kuu-r ia xinokuechi nuu-ia. N-ja'an-ia

xa kachitnu'u ña'a-r ntdaa-n xa ka kuu-n ñayiu ka xinokuechi nuu-ia nax ya'a ñuñayiu. Xa vax kuyatni xa ya'a xa'a.

⁷ Te n-ja'an ka ángel jan nuu-da:

—N-ja'an Jesús nuu-r: “Kuna'a xa xá n-kuyatni xa ji'in ntuku-r ñuñayiu. Ta'u kuu koio ñayiu jandixa tnu'u xyodotnuni nuu tutu tuni'no ya'a” —kuu ángel jan.

⁸ Daña Sua, n-teku-da ntdaa xa'a te n-xini-da ntdaa xa n-dande'a ña'a ángel jan. Nu n-ya'a xa'a, n-xe juiin xiti-da xe'e-ia xa na nakuetu-da nuu-ia.

⁹ Te n-ja'an-ia nuu-da:

—Ña'a, maxku daa kada-n chi diuni ka xinokuechi-r nuu Ianyuux ná ka xinokuechi ndo'o xi'in se ka ja'an nuu ñayiu xa n-ja'an Ianyuux xi'in ntdaa ñayiu ka jandixa xa n-xe kodotnuni nuu tutu kidava'a-n de. Ñani-n ka kuu se ka ja'an tnu'u-ia. Nu Ianyuux juiin xiti, te nakuetu-n.

¹⁰ Maxku tenee tna'a-n tutu n-kidava'a-n de ni maxku kuedi-n sellu chi vax kuyatni vax kuvii xa jin tna'a ntdaa xa n-xe kodotnuni.

¹¹ Ñayiu ka kida xane'e xayichi, daa na kada na'i-i. Ñayiu dakuido datau ka anu-i, na dakuido datau na'i anu-i. Ñayiu ka kida xava'a te ka jandixa-i xa n-ja'an Ianyuux, na jandixa na'i-i xa n-ja'an-ia —kuu-ia.

¹² Ijan dada n-ja'an Jesús nuu-da:

—Kuna'a xa vax kuyatni kiu naxee-r. Te nudin nudin juña'a-r ta'u ñayiu según nax n-ka kida-i in in-i.

¹³ Ru'u kuu Ia daa nga io te kutuu-r nikava nikuita.

14 Naka ta'u ñayiu kiu nuu ndii ye'e ñuu xee ya, chi xá n-ka nakate-i da'ma-i. Kiu koio-i, te kaxi koio-i xavidi juun ya'a te kutuu-r xi'in-i ñikava ñikuita.

15 Yata nama naduku nduu ñuu ya'a ndoo koio ñayiu ka kida xaloko xadu'a, ñayiu chibruju ñayiu, seyii xi'in ñadi'i xndaa xi'in ñayiu ñatu n-tnunda'a xi'in-s, ñayiu n-xa'ni ndiyi, ñayiu ka ndadaka'nu ianyuux n-ka kidava'a mee-i, ntdaa ñayiu unu vete du. Mayo-i kiu ñuu xee ya.

16 'Ru'u n-tunda'a ángel, ia xinokuechi nuu-r xa kachitnu'u ña'a-ia ndo'o xi'in ntdaa ka ñayiu ka kukanu ini ña'a nax ya'a. Ru'u kuu Jesús, te kuu-r da'ya dana David. Kuenda kiu tkiun xino hora vax tuu xa nde'e ndii-t kuu-r.

17 Ja'an Espiritu-r nuu-r: “Ji'in-n ñuñayiu.” Diuni ka xko ja'an ñayiu ka kukanu ini ña'a nuu-r: “Ndixi-n ñuñayiu.” Kuenda kiu dichi tnunda'a xi'in-r ka kuu ñayiu jan. Na ja'an ñayiu kunini tnu'u n-ja'an-r-ya: “Ndixi-n.” Ñayiu yichi ndute, na kixi-i ya'a xa na ko'o-i ndute juña'a-r xa na kutuu-i ñikava ñikuita, te kutuu-r xi'in-i. Ña tuu nax chiya'u-i —kuu Jesús, n-ja'an-ia.

18 Te n-ja'an ka ángel ijan nuu-da:

—Juña'a-n nuu ntdantu'u ñayiu kunini a ka'u tnu'u yodotnuni nuu tutu n-kidava'a-n de xa maxku chidotnuni ka-i inka tnu'u. Nux daa na kada-i nda'u ka ya'a-i dada xa ya'a koio ñayiu kakune'e libru dian.

19 A ndeda ñayiu na ndada ndoo tnu'u yodotnuni nuu libru dian ma juejoon Ianyuux xa kaxi-i xavidi juun yutnu io andiu xa kutuu-i ñikava ñikuita.

Dani ma juejoon-ia xa kiu-i ñuu ii xa ni'i-i ntdaa xa n-xe kodotnuni nuu libru dian —kuu-ia, n-ja'an-ia.

²⁰ N-ja'an ka Ia n-kachitnu'u ña'a ntdaa tnu'u ya'a nuu-da:

—Xa kuyatni xa naxee-r.

Te xia'an-da nuu-ia:

—Daa na koo. Ndixi-n nuda.

²¹ Na chindee chituu ña'a Jesús, Ia kuu Xto'o-ro ntdaa-ro.

Tnu'u va'a tnu'u Jesucristo
New Testament in Mixtec, Diuxi-tilantongo
(MX:xtd:Mixtec, Diuxi-tilantongo)

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Diuxi-tilantongo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Diuxi y Tilantongo [xtd], Mexico

Copyright Information

© 2001, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Diuxi-tilantongo

© 2001, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

601f9a87-70f6-56f7-8175-fc2dac9c9f9a